

S Z A K D O L G O Z A T

Varga Bianka

2022

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM

KÜLKERESKEDELMI KAR

Nemzetközi Gazdálkodás Szak

Levelező tagozat

Gazdaságdiplomácia specializáció

**TATÁRSZENTGYÖRGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA GAZDASÁGI ÉS
FINANSZÍROZÁSI ELEMZÉSE 2019 – 2021. ÉVEKET ÉRINTŐEN**

Belső konzulens:

Dr. Szóke Brigitta

Külső Konzulens:

Fazekas Henrietta

Készítette:

Varga Bianka

Budapest, 2022

NYILATKOZAT

Alulírott **Varga Bianka** büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerzés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2022. december 03.

.....

hallgató aláírása

Nyilatkozat a szakdolgozat státuszáról (nyilvános, bizalmas)

Alulírott **Varga Bianka** (Neptun kód BW3WV3) az **Önkormányzati alrendszer finanszírozásának lehetőségei** című szakdolgozattal/záródolgozattal (továbbiakban mű) kapcsolatban az alábbiakról nyilatkozom:

- Kijelentem, hogy a mű BGE Dolgozattár repozitóriumába való feltöltésével más jogát nem sértem. Tudomással bírok arról, hogy az Egyetem a szerzői jogok meglétét nem ellenőrzi.
- Nyilatkozom, hogy a mű *(a megfelelő rész aláhúzendó)*
  - a bizalmas
  - a nyilvánosság számára hozzáférhető.
- Tudomásul veszem, hogy
  - szerzői jogsértés esetén az Egyetem az érintett dokumentum elérhetőségét a szerzői jogsértés tisztázása idejére átmenetileg korlátozza,
  - szerzői jogsértés esetén az érintett művet a Repozitórium adminisztrátora a Repozitóriumból haladéktalanul eltávolítja,
  - amennyiben a dolgozatomat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszem, az egyetem a dolgozatot az interneten a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teszi. Hozzájárulásom – szerzői jogaim maradéktalan tiszteletben tartása mellett – nem kizárólagos és időtartamra nem korlátozott felhasználási engedély.

Kelt: Budapest, 2022. december 03.

.....
hallgató

s.k.

1165 Budapest, Diósy Lajos u. 22-24.

+36 1 467 7800

www.uni-bge.hu

TARTALOMJEGYZÉK

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE	7
ÁBRAJEGYZÉK	8
DIAGRAMJEGYZÉK	9
BEVEZETÉS	10
I. ÁLLAMHÁZTARTÁS SZEREPE A NEMZETGAZDASÁGBAN	13
1.1. Államháztartás fogalma.....	13
1.2. Államháztartás felépítése, alrendszeinek bemutatása	13
1.3. Államháztartás gazdálkodási alapelve.....	14
1.4. Államháztartás helye a nemzetgazdaságban	15
1.5. Makrogazdasági tényezők az államháztartásban.....	16
II. HELYI ÖNKORMÁNYZATOK MŰKÖDÉSÉNEK, GAZDÁLKODÁSÁNAK BEMUTATÁSA.....	19
2.1. Helyi önkormányzatok fogalma, típusai.....	19
2.2. A helyi önkormányzatok költségvetésének szabályai	21
2.1.1. Helyi önkormányzati bevételek.....	21
2.1.2. Finanszírozási lehetőségek	23
2.1.3. Helyi önkormányzati kiadások.....	27
2.3. Önkormányzatok adósságkonszolidációja.....	27
2.4. Adósságkeletkeztetés.....	28
2.5. Államháztartás ellenőrzési rendszere	29
III. TATÁRSZENTYÖRGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ÉS FINANSZÍROZÁSI ELEMZÉSE 2019 - 2021. ÉVEK VONATKOZÁSÁBAN	32
3.1. Tatárszentgyörgy bemutatása és a község Önkormányzat működésének áttekintése ..	32
3.1.1. Tatárszentgyörgy története	32
3.1.2. Elhelyezkedése	32
3.1.3. Lakosság összetétele	33
3.1.4. Önkormányzat tevékenysége.....	34
3.2. Kutatási módszertan	36
3.2.1. Elemzési módszerek.....	36
3.3. Az Önkormányzat gazdálkodásának elemzése.....	39
3.3.1. Bevételek változása	39

3.3.2. Kiadások változása	43
3.3.3. A bevételek és kiadások összehasonlítása.....	45
3.4. Önkormányzati feladatfinanszírozás vizsgálata	46
3.5. Az Önkormányzat vagyongazdálkodásának vizsgálata.....	50
3.5.1. Mérleg eszköz oldalának vizsgálata	50
3.5.2. Mérleg forrás oldalának vizsgálata	53
3.6. Az Önkormányzat pénzügyi elemzése	54
3.6.1. Likviditási mutatók kiértékelése	55
3.6.2. Adósság-állomány vizsgálata	56
IV. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK	57
4.1. SWOT elemzés.....	57
4.2. Konklúzió, javaslatok	60
V. ÖSSZEFOGLALÁS.....	62
IRODALOMJEGYZÉK.....	63

TÁBLÁZATOK JEGYZÉKE

1. táblázat Bevételek alakulása (2019-2021.).....	39
2. táblázat Eszköz összetétel alakulása 2019-2021. év között	51
3. táblázat Befektetett eszközök összetétele.....	52
4. táblázat Az Önkormányzat forgóeszköz összetétele	53
5. táblázat Az Önkormányzat forrás összetétele	53
6. táblázat Az Önkormányzat kötelezettség összetétele.....	55
7. táblázat Önkormányzat likviditás vizsgálata.....	55

ÁBRAJEGYZÉK

1. ábra Államháztartás alrendszerei	14
2. ábra Államháztartás gazdálkodásának alapelvei	15
3. ábra Helyi önkormányzat fogalma	19
4. ábra Önkormányzatok típusai.....	20
5. ábra Önkormányzatok bevételi összetétele	21
6. ábra Államháztartás ellenőrzési rendszere	29
7. ábra Integritást elősegítő dokumentumok	30
8. ábra Tatárszentgyörgy földrajzi elhelyezkedése	33
9. ábra Pénzügyi és gazdasági elemzés szerkezete	37
10. ábra Analízis és szintézis összefüggése	37
11. ábra Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat SWOT elemzése	57

DIAGRAMJEGYZÉK

1. diagram Működési és felhalmozási célú bevételek alakulása (2019-2021.)	42
2. diagram Helyi adók alakulása (2019-2021.)	43
3. diagram Kiadások alakulása (2019-2021.).....	44
4. diagram Bevételek és kiadások alakulása (2019-2021.)	45
5. diagram 2021. évi Feladatalapú finanszírozás	46
6. diagram 2021.évi Tanyagondnoki szolgálat támogatás	47
7. diagram 2021. évi Szünidei gyermekétkeztetési támogatás.....	48
8. diagram 2021. évi Kulturális feladatok támogatása	49
9. diagram Önkormányzat adósságállomány vizsgálata	56

BEVEZETÉS

A gazdaság egészének működésével foglalkozó Közgazdaságtan egyik szakterülete, a Makroökonómia, amely mindannyiunk életében jelen van. Tanulmányozza az infláció és munkanélküliség kialakulásának okait, a központi bankok által elemzi a kamatláb és a pénzmennyiség szabályozását, vizsgálja a nemzetközi pénzügyi válságok kialakulását, az aggregált beruházást és fogyasztást meghatározó tényezőket. E szakterülethez szorosan kapcsolódik a gazdaságpolitika, ami az állam legfontosabb funkciójának tekinthető.

A gazdaságpolitika azon gazdasági célkitűzések, módszerek és szervezési elvek összessége, amelyet az állam képes befolyásolni. Számos tudományága létezik, de a két legfontosabb területének a monetáris és a fiskális politika tekinthető. A költségvetés bevételeivel és kiadásaival a fiskális politika foglalkozik, melynek részese államháztartás két alrendszere. Ezért is nevezzük költségvetési politikának is. Kiemelt fontossággal bír az adó- és járulékpolitika is, hiszen az államháztartás jelentős bevételeit az adóztatás útján szerez. Az adó bevételi forrást jelent a közfeladatok ellátás biztosítására, másrészt a gazdaság szabályozó eszköze. A fiskális politika alakításáért és megvalósításáért elsősorban az országgyűlés, másodrendben a központi kormányzat, kisebb részben a helyi önkormányzatok felelősek.

Az államháztartás rendszerében helyi közhatalom gyakorlását és helyi közügyek intézését az önkormányzatok végzik. Az államháztartásnak szerves része fiskális, feladatellátási és finanszírozási szempontból is. A helyi önkormányzat határákörébe tartozik a helyi közszolgáltatások ellátása.

Szakedolgozatomban az önkormányzati alrendszereken belül, a helyi önkormányzatok és költségvetési szerveinek finanszírozási lehetőségeit, változásait szeretném bemutatni, egy választott települési önkormányzat gazdálkodásának elemzése által. Témaválasztásomat indokolja, hogy Tatárszentgyörgyi Polgármesteri Hivatalban dolgozom pénzügyi és számviteli területen, ezáltal jelentős tapasztalatot gyűjtöttem az államháztartás működésével, finanszírozási lehetőségeivel, költségvetés készítésével, önkormányzat és költségvetési szerv felépítésével kapcsolatban. A Tatárszentgyörgyi Polgármesteri Hivatal hatáskörébe tartozik a Tatárszentgyörgy Község Önkormányzatának működésével, gazdálkodásával kapcsolatos feladatok ellátása, az Möt. 84. § (1) bekezdése szerint, melyet a Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata Képviselő-testületének 16/2014. (XI.25.) számú rendelete szabályoz.

Szakedolgozatom célja vizsgálni a települési önkormányzatok finanszírozási sajátosságait. Elemezni, hogy az önkormányzati alrendszer tekintetében milyen finanszírozási lehetőségek állnak rendelkezésre. Milyen eljárásrend mellett igényelhető egy költségvetési szerv számára a saját bevétel kiegészítése következtében felmerülő külső finanszírozás, azaz a hitel. Fentiekén túl szeretném analizálni a települési önkormányzat irányítását, hogy a világban zajló gazdasági események hatására milyen döntésekre kényszerül.

Fontosnak tartom – saját ismeretek tudatában – bemutatni, hogy a világban zajló gazdasági események és a kormányzati döntések mennyire befolyásolják a helyi önkormányzatok bevételi és kiadási struktúráját és költségvetését. Ennek megfelelően és a megfogalmazott kutatási cél mellett, a kutatási elemzésekben a következő hipotézisekre keresem a választ:

1. Az ezredfordulót követően az önkormányzatok feladatköre megnövekedett, amelyhez megfelelő mértékű támogatás nem érkezett. A működési kiadások fedezetére fejlesztési forrást vagy beruházási hiteleket használtak fel, mely pénzügyi instabilitást eredményezett. A megnövekedett adósság állomány megállítása érdekében intézkedéseket kellett hozni. A Magyar Állam fiskális konszolidációt hajtott végre. Az önkormányzati alrendszer adósságkonszolidációt követően új szabályozási rendszer alakult ki, amely szigorú ellenőrzés mellett gátolja az önkormányzatok újra eladósodását. Az önkormányzatok államigazgatási feladatkörének egy része átkerült a fővárosi, megyei kormányhivatalokhoz. Az intézkedés pénzügyi stabilitást eredményezett az önkormányzati alrendszerben és a normatív hozzájárulást felváltotta a feladatalapú finanszírozás. Fentiek figyelembevételével úgy gondolom, hogy a központi költségvetési törvényben meghatározott feladatalapú finanszírozási támogatás elegendő az Önkormányzat kötelező feladatainak ellátására.
2. A koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében a Kormánynek intézkedéseket kellett hoznia. Feltételezem, hogy ez az intézkedés a vizsgált Önkormányzat kiegyensúlyozott pénzügyi helyzetét bizonytalanná téve, kezdeti likviditási jellegű problémát okozott.
3. A kistépülési önkormányzatok költségvetését jelentősen befolyásolja a közigazgatási terület elhelyezkedése, a lakosság száma, a népesség összetétele.

Dolgozatom összeállítása közben törekedtem a logikus, érthető és pragmatikus felépítésre. A dolgozat első felében szekunder kutatást végeztem, bemutatva az államháztartás rendszerét, a legfontosabb fogalmi meghatározásokat, kitérve az államháztartásra jellemző makrogazdasági tényezőkre.

A második fejezetben meghatározom a helyi önkormányzatok fogalmát, működését és tevékenységét, valamint megkülönböztetem az önkormányzat típusait települési és területi szempontból. Ebben a fejezetben vizsgálom az önkormányzatok adósság konszolidációját és adósságkeletkezését. A választott téma kifejtéséhez használt forrásanyag az online okoskönyvtár adatbázisban (mersz.hu) elérhető tudásanyag, az NKE tudományos platformján letölthető szakirodalom (ludovika.hu), valamint a nemzeti jogtárban megjelenő témához kapcsolódó jogszabályok.

Szakirodalmi áttekintést követően a Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata 2019., 2020. és 2021. évi költségvetését szeretném részletesen elemezni, bemutatni a koronavírus-világjárvány által bekövetkezett változásokat és az önkormányzati költségvetésre gyakorolt hatását, miként alakult a saját bevétel összetétele. Betekintést szeretnék nyújtani a vizsgált önkormányzat irányító szervének intézkedéseibe, amelyeket az önkormányzat zavartalan működése érdekében kellett meghoznia, illeszkedve a kormány napról napra változó döntésivel. Ebben a fejezetben ismertetem még a választott kutatási módszertant, mely segítségével elvégeztem a primer kutatást. Vizsgálom az önkormányzati bevételek és kiadások alakulását, a befolyásoló tényezőket, az Önkormányzat vagyongazdálkodását és pénzügyi mutatók kiszámításából kapott értékeket.

Az utolsó fejezetben ismertetem az elemzés során elért eredményt, amelyből következtetést, konklúziót fogalmazok meg és javaslatot teszek.

I. ÁLLAMHÁZTARTÁS SZEREPE A NEMZETGAZDASÁGBAN

Minden tudományterület kidolgozása tekintetében célszerű az adott témához kapcsolódó fogalmak definiálásával kezdeni. Ezért a dolgozatom szakirodalmi áttekintésében az államháztartás fogalmi meghatározásával kezdem, kitérve milyen funkcióval rendelkezik, alrendszereik felépítésére és a gazdálkodás alapelveire. Ezt követően ismertetem, az államháztartás szerepét a nemzetgazdaság, a gazdaság résztvevőit és az állam szerepének fontosságát. Végül az államháztartást jellemző makrogazdasági mutatók bemutatására kerül sor.

1.1. Államháztartás fogalma

Mit nevezünk államháztartásnak? Tágabb értelemben az állam és a helyi önkormányzatok finanszírozó és közfeladatot ellátó rendszere, gazdasági egységek összessége. Az államháztartás a politikai felelősségvállalás mellett vesz részt a nemzeti vagyon és a jövedelmek újraelosztásában. Röviden a közfeladatok ellátására kialakított rendszer. Ebből kifolyólag a közszféra a nemzetgazdaság meghatározó, szervező része, a közjavak előállításának és újraelosztásának színtere (Lentner, 2022).

“Az államháztartást ki kell egyensúlyozni. A kincstárat fel kell tölteni. Mérsékelni kell a közterheket. Az arrogáns közalkalmazottakat meg kell fékezni. Meg kell szüntetni a külföld segélyezését, mert így a csőd szélére kerül az állam. Az embereknek újra meg kell tanulniuk dolgozni és ne azt várják, hogy az állam tartsa el őket!” Gondolat Taylor Caldwell amerikai író regényéből.

Az idézett felismerés szerint az állam szerepe előtérbe kerül a gazdasági életben bekövetkező válság esetén, ilyenkor felkészült intézményi hálózatra van szükség, hogy megvalósítsa a hiányok kezelését, a konszolidációt, és az egyensúly visszaállítását. Az államháztartást működtető, irányító és a végrehajtásban érdekelt szervezeteknek célja a közpénzügyek átláthatósága, rendezettsége és a „jó kormányzáshoz” való hozzájárulás, az eladósodás megállítása és a közteher mérséklése.

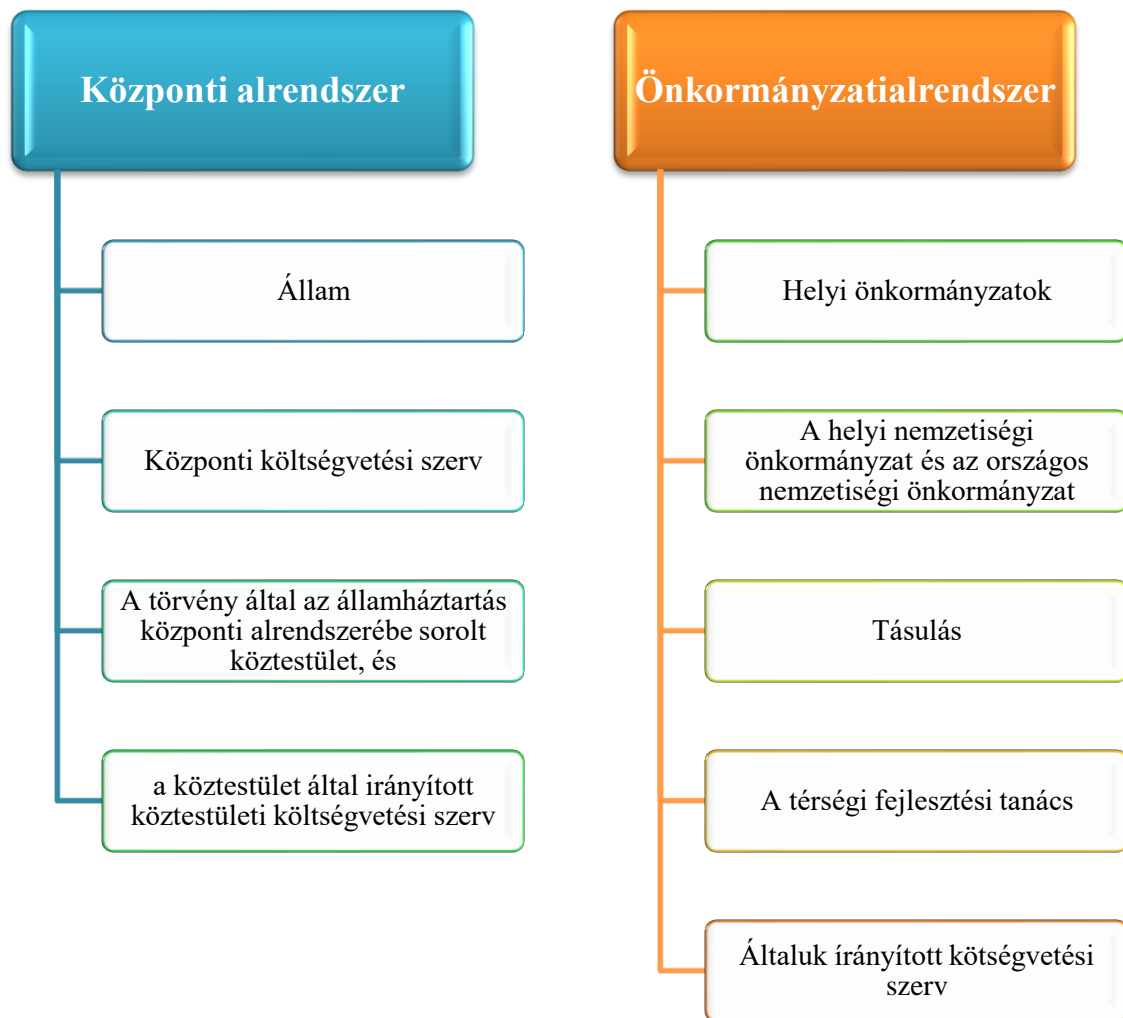
1.2. Államháztartás felépítése, alrendszereinek bemutatása

Az államháztartásról szóló törvény alapján, a magyar államháztartás központi alrendszerből és önkormányzati alrendszerből tevődik össze. Az államháztartási alrendszerek csoportosítását az 1. ábra szemlélteti.

Az államháztartás mindkét alrendszere költségvetés alapján gazdálkodik, mely alapján kell elvégezni a tervezést, az átlátható gazdálkodást és a pénzügyi beszámolót.

Az állami feladatok ellátásának pénzügyi fedezetét részben vagy egészben, közvetlenül vagy közvetve biztosítja az állam, amely függ, hogy az államháztartás melyik alrendszerével végzi.

1. ábra Államháztartás alrendszerei

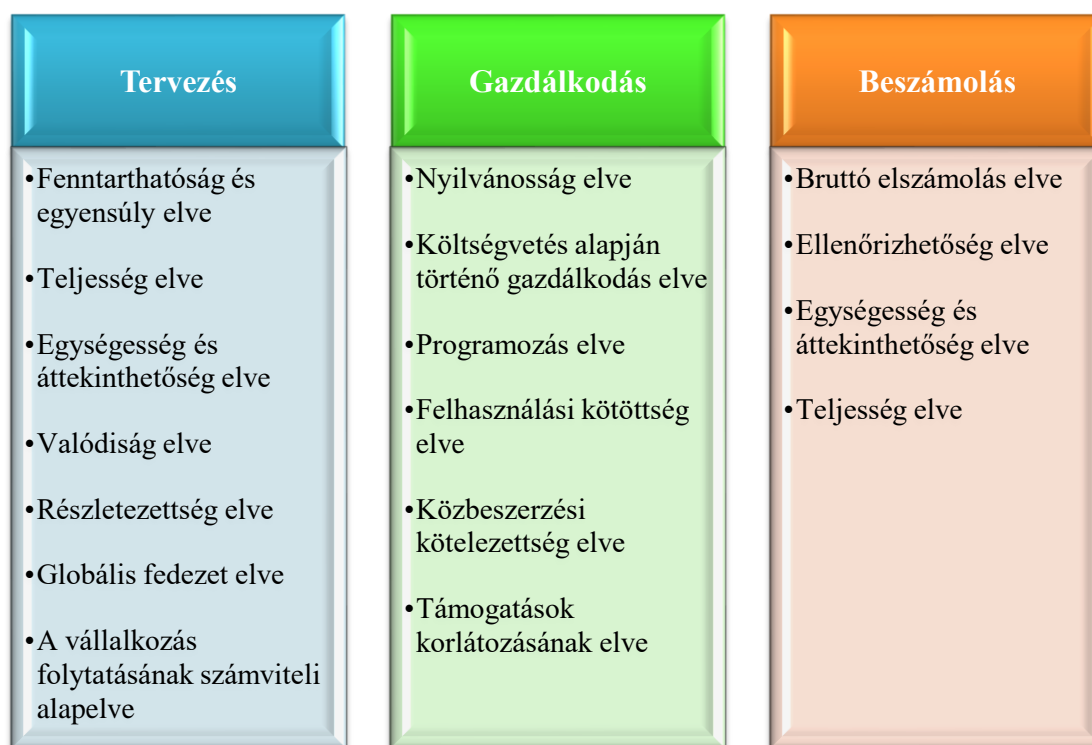
Forrás: Saját szerkesztés az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján

1.3. Államháztartás gazdálkodási alelve

Alapvető követelménynek számít egy demokratikus társadalomban a közpénzek hatékony és átlátható gazdálkodása, a megvalósításhoz az államháztartás rendszerében egységesen kell érvényesülnie a meghatározott gazdasági alelveknek. Az államháztartás alelvei közé

tartozik a tervezés, a gazdálkodás és a beszámolás. A költségvetés első lépése a tervezés, amelyben biztosítani kell a tervezett bevételek közgazdasági megalapozottságát, és a közfeladatok ellátásához elegendő kiadásokat. A költségvetés készítésekor jóváhagyott célhoz kötött bevételek és költségek felhasználását kell biztosítani a gazdálkodás során. Ezt követően kell elvégezni a beszámolót, mely a bevételek felhasználását és felmerült kiadásokat tartalmazza. Az alapelvek érvényesülését az államháztartási törvény, az államháztartási törvény végrehajtására hozott rendeletek, valamint a számviteli törvény biztosítja.

2. ábra Államháztartás gazdálkodásának alapelvei

Forrás: Lentner Csaba (2021)

1.4. Államháztartás helye a nemzetgazdaságban

Nemzetgazdaság egy adott ország gazdasági szereplőinek termelésének, fogyasztásának és beruházásának összessége. A gazdaság szereplői közé tartozik a háztartás, a vállalkozó, a nonprofit szektor, az állam és a külföld, melyek a jövedelmük maximalizálására törekednek.

A nemzetgazdaság szereplői közül szeretném kiemelni az államot, hiszen az elsődleges céljait tekintve nem a jövedelemszerzés, hanem a közfeladatok hatékonyabb és színvonalasabb ellátása. Ebből adódóan egy különleges szereplőnek számít. Az állam képes befolyásolni a

gazdaság működését, a termelés és fogyasztás közötti kapcsolatot, a többi gazdasági szereplő jövedelemének alakulását.

Felmerül a kérdés, hogy *mi indokolja az állam beavatkozását a gazdaság működésében?* A közgazdaságtan szerint az államnak abban az esetben szükséges beavatkoznia, ha a magánszféra nem tudja ellátni feladatát, vagy egy káros gazdasági, piaci folyamatot kell megakadályozni. Gazdaságtudományban ettől eltérő és sokféle válaszokkal találkozhatunk, egyes nézetek szerint az állam beavatkozása szükségtelen és káros hatással van a gazdaságra és szereplőire. Ez a meglátás mérséklődik a válság idején, visszatekintve a 2008 és 2009 évben bekövetkezett világválságra, még a piaci dominanciájú gazdaságokban is ellengethetetlen az állami intervenció. Az állam szerepvállalása, gazdasági beavatkozása időnként változik, hiszen egyik korról a másikra változhat az állam mérete és aktivitása, amelyet a piacon felmerülő kudarcok, problémák befolyásolnak. Az említett beavatkozást követően nő a bürokrácia, melynek költségeit a társadalomra hárítják, illetve csökkenti a versenyképességet a piacon.

A modern közgazdaságtan alapítójának tartott Adam Smith erre a mechanizmusra használta a „láthatatlan kéz” hasonlatot, amely azt jelenti, hogy a piac egy olyan keretrendszer, amelyben mintha az egyedi cselekvéseket egy láthatatlan kéz hangolná össze, hisz bár mindenki a saját érdekét követve cselekszik, mégis a közösség egészének jóléte nő (Kolozsi, 2017).

1.5. Makrogazdasági tényezők az államháztartásban

Makrogazdasági folyamatok fontos szerepet töltenek be egy ország gazdasági helyzetének elemzésekor és az értékelés során teljes körű képet alkotunk az ország teljesítményéről.

A makrogazdaság helyzetét jellemző legfontosabb mutatók:

❖ A gazdasági növekedés

Az állam gazdaságszervezés hosszú távú célja a gazdasági növekedés, amely a gazdasági jóllét forrásának megteremtését teszi lehetővé. Más megközelítésből az újratermelés bővülésének mértékét jelenti, melyet GDP-vel mérünk. Az államháztartás szempontjából kiemelkedő jelentősége van az éves GDP változásának. Az összehasonlításakor az előző évhez viszonyítva vizsgáljuk az aktuális adatokat. A vizsgálatot követően fontos megfigyelni milyen irányban mozdult el, csökkenést vagy növekedést eredményezett. A vizsgálat eredményétől függ elsősorban az elosztható jövedelem nagysága.

❖ Az infláció

A fogyasztói árak emelkedését, más szóval a pénz általános értékvesztését inflációnak nevezzük. Nemzetgazdaságra gyakorolt hatása sokszor félreinformálja a nemzetgazdaság szereplőit, egy felgyorsuló infláció bizonytalanságot válthat ki. Az infláció alatt kettős összefüggést fogalmazhatunk meg: egyrészt az infláció áremelkedését, másrészt a pénz elértéktelenedésének folyamatát. Az infláció megfékezéséhez a monetáris politika, illetve a fiskális politika összehangolt működésére van szükség. Az inflációnak három típusát különböztetünk meg, van kúszó, vágató és hiperinfláció.

❖ Külgazdasági egyensúly

Egy adott nemzet és külföld között lebonyolított pénzügyi műveleteket tartalmazó kimutatása a fizetési mérleg, amely bemutatja a külgazdasági egyensúly helyzetét. A fizetési mérleg egyenlege tartalmazza a folyó fizetési mérleg és a tőkemérleg egyenlegének összegét, összefoglalva a gazdaság nettó külső finanszírozási képességét. Abban az esetben, ha az egyenleg negatív a gazdasági szereplőknek tőkebevonást kell alkalmazni. A pozitív egyenleg esetén pedig nettó hitelnyújtói pozícióról beszélhetünk. A folyó fizetési mérleg alakulását a államháztartás többféle módon képes befolyásolni.

Az államháztartást érintő legfontosabb makrogazdasági mutatók:

❖ Jövedelemcentralizáció és újraelosztás

Az államnak jövedelemre van szüksége, hogy a közfeladatok ellátását biztosítani tudja. Mivel az állam különleges gazdasági szereplőnek számít és közhatalommal rendelkezik. A nemzetgazdaság további szereplőjétől képes adókat, járulékokat elvonni jogszabályalkotással, mindenkire kötelező jogalkotással és végrehajtási kikényszerítési eszközrendszerrel. Az állam által elvont jövedelmek összértékét jövedelemcentralizációnak nevezzük, melyet a GDP százalékában határozzák meg. Az elvont jövedelemből kerül finanszírozásra a közfeladatok ellátása, mely nem tekinthető piaci szempontúnak. A centralizált jövedelmeket az állami feladatellátás finanszírozására fordítják, melyet jövedelmek újraelosztásának nevezünk.

❖ Az államháztartási hiány

Amikor az elvont és az újra elosztott jövedelmek között különbség keletkezik, akkor beszélhetünk államháztartási hiányról. A jövedelmek közötti különbséget a GDP

százalékában kerül megadásra. Az Európai Unióban a maastrichti kritériumok alapján az államháztartási hiányt nem haladhatja meg a GDP 3 %-át.

❖ Az államadósság

Az államháztartási hiány más szereplőktől való hitelfelvétellel, illetve állami kötvények kibocsátásával kerül finanszírozásra. Az államháztartás ily módon felhalmozott tartozásait államadósságnak hívjuk. Az államadósság az EU követelmények alapján nem haladhatja meg a GDP 60 %-át.

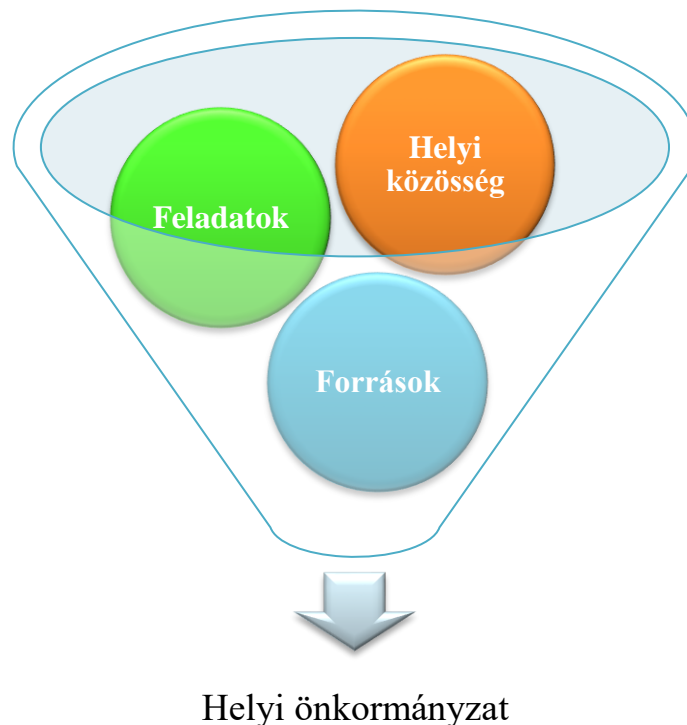
Összességében elmondható, hogy az optimális makrogazdasági pálya jellemzői az egyenletes növekedés, az alacsony infláció és pénzügyi egyensúly, valamint az ország javuló versenyképessége.

II. HELYI ÖNKORMÁNYZATOK MŰKÖDÉSÉNEK, GAZDÁLKODÁSÁNAK BEMUTATÁSA

2.1. Helyi önkormányzatok fogalma, típusai

„Az önkormányzat a szabadság elvét képviseli a közigazgatásban azáltal, hogy az állam megengedi, hogy egyes polgárai nemcsak a törvények alkotásában, hanem az állami tevékenységben is részt vegyenek.” (Grünwald Béla, 1874.) Eszerint az önkormányzat helyi közösségként működik, önálló döntési jogkörrel rendelkezik, a törvényben előírt kötelező feladatokon túl önként vállalt feladatokat is végezhet. Az önkormányzat saját hatáskörében vállalt feladatok ellátását saját forrásból finanszírozza.

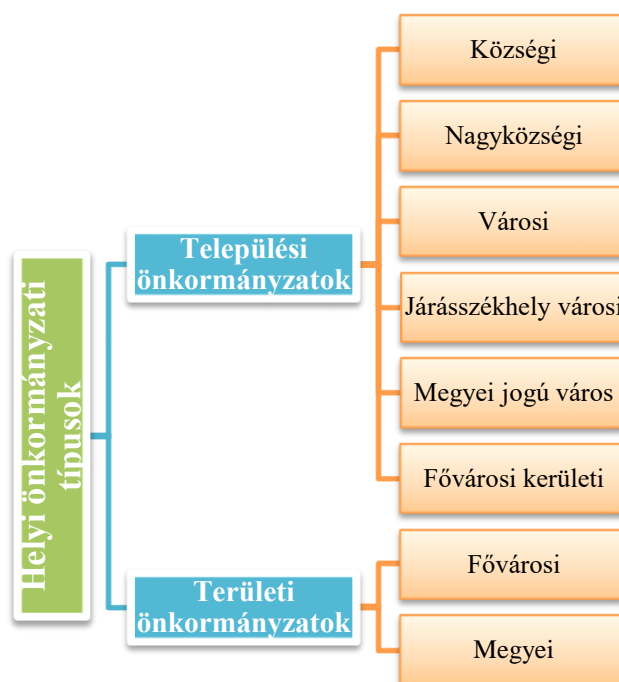
3. ábra Helyi önkormányzat fogalma

Forrás: Dr. habil. Fábrián Adrián LL.M.: A helyi önkormányzat (nem jogi) fogalmáról

A helyi önkormányzat két szintet, a települési önkormányzatokat és a területi szintű önkormányzatokat foglalja magában. Települési önkormányzatok a községekben, a városokban, a járásszékhely városokban, a megyei jogú városokban és a fővárosi kerületekben működnek (Mötv. 3. § (2) bekezdés). A megyei önkormányzatok a területi önkormányzatnak minősül. Fővárosi önkormányzatokat a törvény települési és területi önkormányzatnak tekinti.

4. ábra Önkormányzatok típusai

Forrás: Saját szerkesztés Mötv. alapján

A területi és települési önkormányzatok eltérő feladatokat látnak el és gazdálkodásukat egymástól függetlenül végzik. Az önkormányzat által elvégzendő feladatok önként vállalt és kötelező jellegűek lehetnek, az önkormányzat önként vállalt feladatokat abban az esetben vállalhat, ha azzal nem veszélyezteti a kötelező feladatok körét. Az önként vállalt feladatok finanszírozását saját bevételeiből kell megoldani, vagy erre a célra biztosított külön forrásból. A kötelező feladatok ellátása az önkormányzatok kötelessége, nagyságától, teherbíró képességétől függetlenül. E feladatok körét az Mötv. 13§ (1) bekezdés tartalmazza. A kötelezően ellátandó feladatok meghatározzák az önkormányzat számára megállapított állami támogatás típusát és mértékét.

A kötelezően ellátandó feladatokat a következő kategóriákba soroljuk:

- ❖ közzolgáltatások biztosítása a lakosság számára (a kulturális feladatok, a helyi közutak fenntartása, a közbiztonság, a köznevelés, az egészségügyi és szociális ellátások biztosítása stb.)
- ❖ köztisztaság fenntartása, településfejlesztés,
- ❖ a közhatalom gyakorlása, valamint
- ❖ a közfeladatok szervezeti, személyi és anyagi feltételeinek helyi megteremtése.

2.2. A helyi önkormányzatok költségvetésének szabályai

Helyi önkormányzatokra jellemző, hogy saját költségvetés alapján működnek, önállóan gazdálkodnak, és önálló vagyonnal rendelkeznek, azonban bevételeik egy részét központi költségvetés biztosítja. Az önkormányzat éves költségvetését a jegyző készíti el a hivatali apparátusa segítségével, melyet a polgármester terjeszt elő a pénzügyi bizottságnak, majd a képviselő-testület elé. A testületnek a költségvetés tervezetét tárgyév február 15. napjáig kell elfogadni és rendeletben kihirdetni. A költségvetésben elkülönítve kell kimutatni a kötelező és önként vállalt feladatokat, kormányzati funkciók megjelölésével, ezáltal átlátható és igazolható a központi támogatás jogszerű felhasználása. A költségvetés készítésekor az önkormányzat nem tervezhet költségvetési hiányt. Évközben előfordulhat olyan tevékenység vagy új feladat, amelyet az önkormányzat nem tervezett, így az elfogadott költségvetésétől eltérhet, és költségvetését módosítani kell. Az önkormányzat költségvetési rendeletét negyedévenként, azaz minimum négy alkalommal kell módosítani. A módosításokat a döntés időpontjában, de legkésőbb a pénzügyi beszámoló készítésének határidőjéig kell elvégezni. Az önkormányzatok szabályszerű gazdálkodásáért a polgármester, a gazdálkodásának biztonságáért a képviselő-testület felelős.

2.1.1. Helyi önkormányzati bevételek

A helyi önkormányzatok bevétele alapvetően három forrásból származik, melyet az 5. ábra illusztrál.

5. ábra Önkormányzatok bevételi összetétele

Forrás: Saját szerkesztés

Saját bevételek

A települési önkormányzatok saját bevételei jelentős részét a helyi adóból származó bevételek alkotják. A saját bevételt az önként vállalt feladatokra, a pályázat útján megvalósítandó beruházások önerejére, saját beruházások kiadására vagy a kötelező feladatok kiegészítésére használható fel. A saját bevételek mértéke részben helyi önkormányzat saját döntésétől, részben a település külső adottságától függ.

A helyi önkormányzatok által beszédett saját bevételének köre:

- ❖ helyi adó,
- ❖ települési adó,
- ❖ saját tevékenységből, vállalkozásból és az önkormányzati vagyon hasznosításából származó bevétel,
- ❖ átvett pénzeszközök,
- ❖ a helyi önkormányzatot megillető illeték, díj, bírság,
- ❖ az önkormányzat és intézményei egyéb sajátos bevételei.

A központi költségvetés támogatási rendszerének működtetése során az önkormányzatok finanszírozási rendszerében használt kiegyenlítő rendszert, az önkormányzat adóerőképesség figyelembevételével kell alkalmazni

A települési adóból származó bevétel egyik sajátossága, hogy az ebből származó bevételt csak szociális célra és településfejlesztésre használhatják fel az önkormányzatok.

A helyi önkormányzat saját bevételi kategóriába tartozó követeléseiről abban az esetben mondhat le, ha törvényben vagy a helyi önkormányzat rendeletben meghatározott szabályok szerint jár el.

Átengedett, megosztott bevételek

A központi költségvetésről szóló törvény határozza meg a helyi önkormányzatok számára átengedett központi bevételek fajtáját és mértékét.

A koronavírus-világjárvány következtében a Kormány adójellegű intézkedéseket hozott, miszerint 2020. évben az önkormányzathoz befolyt gépjárműadóból származó bevétel 100%-a központi költségvetést illeti meg. Az állam még ebben az évben gondoskodott az átadásról, így a következő évben a gépjárművek után fizetett adóbevétel már nem az önkormányzatokhoz folyt be.

A központi költségvetési törvény alapján a települési önkormányzatokat illeti meg a következő átengedett bevételek:

- ❖ A települési önkormányzat által beszedett termőföld bérbeadásából származó jövedelem utáni személyi jövedelemadó 100%-a.
- ❖ A települési önkormányzat jegyzője által jogerősen kiszabott környezetvédelmi bírság 100%-a.
- ❖ A fővárosi és megyei kormányhivatal által a települési önkormányzat kiszabott, és abból befolyt környezetvédelmi bírságok összegének 30%-a.
- ❖ A települési önkormányzat jegyzője által beszedett a közúti közlekedésről szóló törvény felhatalmazása alapján kiadott kormányrendeletben meghatározott jogsértésre tekintettel közigazgatási bírság behajtásából, illetve végrehajtásából származó bevétel 40%-a.
- ❖ A települési önkormányzat területén a közlekedési szabályszegések után a közterület-felügyelő által kiszabott közigazgatási bírság behajtott összegének 100%-a.
- ❖ A települési önkormányzat önkormányzati adóhatósága által megállapított gépjárműadóhoz kapcsolódó bírságból, pótlékból és végrehajtási költségből származó bevétel 100%-a.

Központi költségvetési támogatások

A központi költségvetési törvényben kerül megállapításra az önkormányzatokat megillető állami támogatások:

- ❖ Települési önkormányzatok általános működésének és ágazati feladatainak támogatása.
- ❖ Helyi önkormányzatok által felhasználható központosított előirányzatok.
- ❖ Helyi önkormányzatok működési és felhalmozási célú kiegészítő támogatásai.
- ❖ Céltámogatások.

2.1.2. Finanszírozási lehetőségek

A helyi önkormányzatok pénzügyi függetlensége magában foglalja az elegendő bevételi forrásokhoz való jogot, viszont a bevételek összetétele és mértéke függ az egyes helyi tényezőktől. Az előző alponthoz említett bevételi típusok mellett, hitelekből, hazai és nemzetközi - pályázati - támogatásokról.

A helyi szinten megjelenő közpénzügyek több csatornás rendszerét helyi pénzügyi rendszernek nevezzük. E rendszer működésével kapcsolatban öt nagyobb funkciót különböztetünk meg (Sivák, 2011).

➤ Forrásteremtés

A helyi közfeladatok biztosításához szükséges pénzügyi források megteremtését és a lehetőségek feltárását értjük. A forrásteremtés nélkülözhetetlen a helyi közfeladatok ellátásához, a megfelelő minőségi paraméterek biztosításához, a kiszámítható gazdálkodáshoz.

➤ Forrásallokáció

A horizontális- és vertikális pénzügyi egyensúly biztosításának ellátásával foglalkozik. A horizontális cél valamennyi helyi kiadás fedezete biztosítva legyen, s a területi különbségek kezelésre kerüljenek, míg a vertikális a kormányzati szintek közötti megosztás arányára helyezi a hangsúlyt.

➤ Kiegyensúlyozott pénzellátást

E funkció szerint nem csak a megfelelő mennyiségű forráson van a hangsúly, hanem azon is, hogy az megfelelő időben álljon rendelkezésre a pénzügyi forrás, amikor a költség felmerül.

➤ Ösztönzést és irányítás

A helyi pénzügyi rendszernek gondoskodnia kell arról, hogy az erőforrás-felhasználás hatékony legyen, illetve a közfeladat ne legyen alul- vagy túlffinanszírozott.

➤ Kockázatkezelés:

A helyi szinten kialakuló likviditást jelentő problémák elkerülésére, kezelésére, a szolvencia megteremtésére a kockázatkezelés szolgál.

Feladatfinanszírozás

Költségvetési támogatásban a legnagyobb változás a rendszerváltás után alakult ki. A kialakuló önkormányzati rendszerben a helyi pénzügyi rendszert a forrásszabályozás határozta meg. E szabályozás a költségvetési tervezés, a bevételi struktúráján keresztül történt, de a kiadásokról szóló döntés joga továbbra is a helyi választott testület hatásköre maradt.

Az önkormányzatok és az állam közötti feladatmegosztás átrendezésével más pénzügyi és gazdálkodási szemlélettel történt megállapításra az önkormányzati támogatások mértéke. A változással egyidőben az önkormányzatok hatásköréből számos közfeladat kikerült. Az új szabályozások következtében jött létre a feladatfinanszírozás.

A feladatfinanszírozási rendszerben az Országgyűlés a helyi önkormányzatokat kötelezően ellátandó feladataihoz a jogszabályokban meghatározott közszolgáltatási szintnek megfelelő összegű támogatást biztosít (Mötv.). A feladatfinanszírozás keretében a helyi önkormányzatok kötelezően ellátandó feladatainak finanszírozása felhasználási kötöttséggel adott feladatalapú támogatással, vagy a feladatok ellátásához a feladat alapján jellemző mutatószámok alapján kerül megállapításra.

A feladatalapú támogatások tekintetében az önkormányzatoknak adatszolgáltatási kötelezettsége keletkezik. Az EBR42 Önkormányzati információs rendszeren keresztül kell adatot szolgáltatni az ellátandó feladatokról és azok alakulásáról. A felmérést a tárgyévet megelőző évben kell először teljesíteni, megalapozó felmérés címmel. Ezt követően tárgyév május és október hónapokban van lehetőség aktualizálni a megalapozó felmérésben közölt adatokat. A támogatás tényleges felhasználásáról tárgyévet követő évben kell, elszámoló felméréssel kell elszámolni, melynek meg kell egyeznie az éves pénzügyi beszámoló adatával.

A feladatalapú finanszírozással érintett területek:

- ❖ Önkormányzati igazgatás biztosítása, önkormányzati hivatal fenntartása, működtetése.
- ❖ Településrendezés, településüzemeltetés.
- ❖ Környezet-egészségügy.
- ❖ Nemzetiségi ügyek.
- ❖ Köznevelési feladatok.
- ❖ Egyes szociális és gyermekjóléti feladatok, gyermekétkeztetési feladatok.
- ❖ Kulturális feladatok.

Egyéb támogatások

Az önkormányzati saját bevétel mértéke függ a település adottságaitól, az elhelyezkedésétől, az ipari területek meglététől és egyéb környezeti hatásoktól. Azon települések esetében, ahol az egy főre eső adóerőképesség mértéke alacsony, azaz kevés adó bevétel keletkezik, az önként vállalt feladatok mellett csak kisebb mértékű beruházásokat képes megvalósítani. A nagyobb volumenű beruházások érdekében az önkormányzatok számára lehetőség nyílik pályázatok útján 100%-ban vagy önerővel együtt támogatást igényelni.

Központi költségvetés kiegészítő támogatásként különböző beruházási, fejlesztési és működési kiadásokra biztosít kiegészítő támogatást. Ezeket a támogatásokat pályázat útján vagy egyedi kérelemmel lehet igényelni.

A helyi önkormányzatok pályázati lehetősége közül legismertebb a Magyar Falu Program című pályázat. A program keretén belül meghirdetett pályázatokra 2019. évtől lehet támogatási igényt benyújtani, melynek elsődleges célja a kistelepülések népességmegtartó erejének növelése. A Magyar Falu Program négy pillére támaszkodva nyújt támogatást az 5000 lélekszám alatti települések számára. A falusi fejlesztéseket, a lakhatási támogatást, a Falusi útalapot és a falvakban működő kisboltok támogatását foglalja magában. A pályázatok megvalósításához nem kell önerőt biztosítani, a támogatás intenzitása 100%. Program támogatási felhívása az 5000 lélekszám alatti települések valós problémáira reagál, azokra kínál megoldást.

A kiegészítő támogatásnak minősül az önkormányzatok működését célzó támogatások, pl.: önkormányzatok rendkívüli támogatása, Lakossági víz- és csatornaszolgáltatás támogatása stb. Kiegészítő szociális támogatást szociális célú tüzelőanyag vásárláshoz kapcsolódó kiadásokra, valamint szociális ágazatban dolgozók pótlék költségére lehet igényelni. Működési célú kiegészítő támogatásokhoz kapcsolódik a kulturális feladatokra igényelhető forrás. A helyi önkormányzatok felhalmozási célú kiegészítő támogatás igényelhető a vis maiorra, kompok, révek fenntartásának, felújítására, kötelező feladatot ellátó intézmények fejlesztésére, belterületi utak, járdák, hidak felújítására, Óvodai, iskolai és utánpótlás sport infrastruktúra-fejlesztésre, Önkormányzati étkeztetési fejlesztésre.

Hazai támogatásokon túl közvetett és közvetlen Európai Unió forrás igénylésére is lehetősége van az önkormányzatoknak.

Külső finanszírozás

Költségvetés készítéskor kiemelt figyelmet kell fordítani az önként vállalt feladatok tervezésére. Ugyanis a vállalt költségek nem haladhatják meg a saját bevételek összegét, ennek ellenére évközben előfordulhat, hogy az önkormányzatnak váratlan kiadásokkal kell szembenézni és az adókból származó, vagy más egyéb bevételből nem tudja fedezni a megnövekedett kiadások összegét. Ekkor felmerülhet likviditási probléma, de a kötelező feladatok veszélyeztetés és a likviditási probléma megakadályozása érdekében hitelből is finanszírozhatja a működési hiányt.

2.1.3. Helyi önkormányzati kiadások

Az Önkormányzat kiadásait befolyásolják a kötelező és önként vállalt tevékenységek köre.

Önkormányzati kiadások típusai:

- ❖ Működési kiadások → Személy jellegű, munkáltatót terhelő járulékok, dologi kiadások, működési célú tartalék, civil szervezetek támogatása.
- ❖ Szociális jellegű támogatások → Ellátottak pénzbeli juttatásai, települési támogatások, visszatérítendő szociális kölcsön.
- ❖ Felhalmozási kiadások → Beruházási, felújítási és egyéb felhalmozási célú kiadások.
- ❖ Finanszírozás jellegű kiadások → Állami támogatások előlegének elszámolása, hitel-, kölcsöntörlesztés.
- ❖ Vagyonnal kapcsolatos kiadások

2.3. Önkormányzatok adósságkonszolidációja

Az államháztartás egyik fontos alrendszere, a helyi önkormányzat, amely a helyi közösségek számára magas színvonalban biztosított alapvető közszolgáltatásokat az 1990 és 2010 közötti időszakban. A helyi önkormányzat gazdálkodását ebben az időszakban ciklusos kiadások jellemezték. Ugyanis a választási években jelentősen megnövekedett a fejlesztési, beruházási kiadások mértéke, ami működési hiányhoz vezetett. A hiány finanszírozására egyre több hitelre, valamint kötvénykibocsátásra volt szükség. A megnövekedett adósság jelentős része devizában állt fenn, amely magas árfolyamkockázatot, majd pénzügyi instabilitást jelentett az államháztartás alrendszerében.

Az eladósodottságot tovább növelte a 2008-as világgazdaságban bekövetkezett válság, melynek kihívásait már nem tudta leküzdeni. A közszolgáltatások biztosítása is veszélybe került, emiatt az önkormányzatok finanszírozási és feladat rendszerét újra kellett szabályozni, a normatív támogatási rendszert felváltotta a feladatalapú finanszírozási rendszer. Átlátható és stabil gazdasági rendszer alakult ki.

Magyarországon a települési önkormányzatok 2002. évtől kezdődően felhalmozott adósságállományának állami konszolidációjára 2011 – 2014. években került sor.

Önkormányzati alrendszert érintő adósságkonszolidáció folyamata

Az önkormányzatok adósságrendezése négy ütemben zajlott le. Először a megyei önkormányzatok adósságrendezése valósult meg. Ezt követően az 5000 fő alatti települések adósságállományának, valamint az ehhez kapcsolódó járulékoknak megfizetéséhez az állam

egyszeri, vissza nem térítendő költségvetési támogatást nyújtott. Az állam összesen 1710 (5000 fő alatti) település, közel 74 milliárd forint összegű adósságát vállalta át. (Lentner, 2014.) Harmadik lépésként az 5000 főt meghaladó települési önkormányzatokat érintette az adósságrendezés. A felhalmozott adósságuk egy részét rendezte az állam. Az önkormányzati adósságkonszolidáció lezárásaként került sor a fennmaradó települési önkormányzat és önkormányzati társulás adósságának teljes mértékű rendezésére.

2.4. Adósságkeletkeztetés

Az adósságkonszolidációt követően az adósságot keletkeztető ügyletek szabályozása még inkább előtérbe került és kiemelt figyelmet fordítottak a gazdasági stabilitás megőrzésére. Az önkormányzatok adósságkeletkeztetését a stabilitási törvény szabályozza, annak érdekében, hogy az önkormányzatok újbóli eladósodását megakadályozza és az ország gazdasági stabilitását megőrizze. Az új szabályozás célja az adósságot keletkeztető ügyletek szigorúbb ellenőrzése, az önkormányzatok fizetéseképtelenné válásának megelőzése és az újbóli eladósodottság kialakulása. Az adósságkeletkeztető ügyletek esetében az Alaptörvény felhatalmazást ad az Országgyűlésnek, hogy a Kormány jóváhagyásához vagy feltételekhez kösse.

Az önkormányzatok adósságot keletkeztető ügyletei során a törvényben meghatározásra került a Kormány hozzájárulása nélkül, illetve előzetes engedélyével igényelhető ügyletek típusai.

A kormányzati eljárás két részből áll:

- az előzetes adatszolgáltatásból, mely a fejlesztési célú adósságkeletkeztetési szándékot tartalmazza,
- a kérelem benyújtásából.

A Kormány az önkormányzat adósságot keletkeztető ügyletéhez hozzájárul, ha a helyi vagyoni típusú adók egyike bevezetésre került; az összes adósságból keletkező kötelezettség nem haladhatja meg a saját bevétel 50%-át, és az ügylet törvényben foglalt feladat ellátásához szükséges kapacitás létrehozását eredményezi, amelynek a működtetése biztosított, és az ügylet az államháztartás adósságának teljesítését nem veszélyezteti (Farkasné, 2018).

Az adatszolgáltatási és engedélyezési eljárást elektronikus úton, az Önkormányzati Előirányzat-gazdálkodási Modul rendszerben kell rögzíteni és benyújtani.

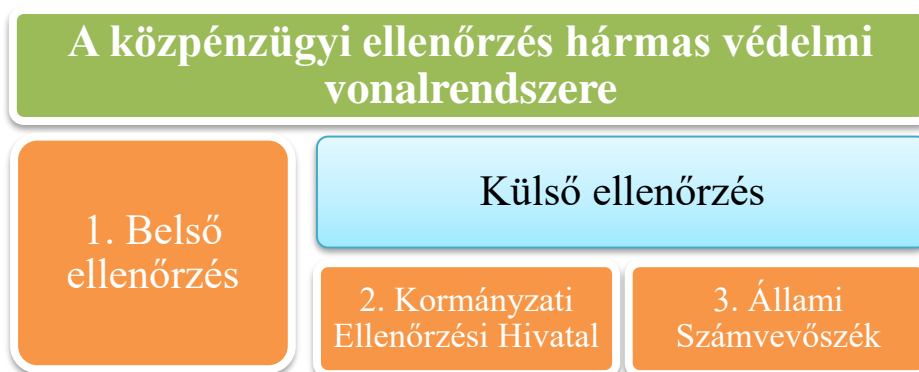
2.5. Államháztartás ellenőrzési rendszere

Az államháztartás hatékony működéséhez, a közpénzekkel és a nemzeti vagyonnal való szabályszerű gazdálkodáshoz elengedhetetlen az ellenőrzési rendszer kialakítása.

Az államháztartás egyensúlyának megteremtését, a közpénzek átlátható és szabályszerű felhasználását az államháztartás törvény teremti meg, illeszkedve az Alaptörvény rendelkezéseivel.

A sikeres állami működés alapja a jól megfogalmazott és betartott „játékszabály”, a megfelelően kialakított intézményi környezet (Kovács, 2014). Hiszen a szabályokat nem csak meghatározni és dokumentálni kell, hanem be is kell tartani. A szabályok betartását biztosítja az ellenőrzés, ami teljesíti a gazdasági és társadalmi fejlődést elősegítő intézményekkel szembeni alapvető elvárásokat: csökkenti a bizonytalanságot, kiegyenlíti az információs aszimmetriát és tompítja az externális hatásokat.

6. ábra Államháztartás ellenőrzési rendszere

Forrás: ÁSZ

Az államháztartás kontrollrendszere valamennyi alrendszerére kiterjed. Az ellenőrzés komplex folyamat, amely érinti az államháztartási rendszer egészének, a költségvetési szerveknek a pénzgazdálkodását, vagyongazdálkodását és a szabályozó rendszer kialakítását.

Az államháztartás kontrollrendszere három pillérré épül, mely együtt egy egészet alkot:

Külső ellenőrzés

Az önkormányzati és állami alrendszerétől független szerv végzi el az ellenőrzést. Az államháztartásban egyedüli külső ellenőrzést végző szerv az Állami Számvevőszék. Az ellenőrzést törvényességi, célszerűségi és eredményességi szempontok alapján végzi.

Az Állami Számvevőszék az Országgyűlés pénzügyi és gazdasági ellenőrző szerve, ezáltal független a kormánytól és csak az Országgyűlés felé van beszámolási kötelezettsége.

Az önkormányzatok és intézmények integritásának ellenőrzésekor a 7. ábrán szereplő szabályzatok és dokumentumok meglétét és szabályszerűségét vizsgálja jogszabályi előírások alapján. Az ábrán összesített dokumentumok hiánya feltételezheti az intézmények és önkormányzatok csalás és korrupciós kockázatát. Az integritási ellenőrzést követően az Állami Számvevőszék tájékoztatást küld a felmerült hiányosságokról a vezetőknek, polgármestereknek. Az intézmények vezetőinek, az önkormányzatok polgármestereinek pedig nyilatkozniuk kell a hiányzó dokumentumok pótlásáról és a további intézkedésekről.

7. ábra Integritást elősegítő dokumentumok

Forrás: ÁSZ (2022.)

Kormányzati szintű ellenőrzés

A kormányzati ellenőrzés olyan ellenőrzési vagy tanácsadó tevékenység, amely az ellenőrzött szerv belső szervezeti tagoltságától függetlenül működik, a közpénzek felhasználását, a nemzeti vagyonnal való gazdálkodást és megóvását, a közfeladatok hatékony, gazdaságos és eredményes ellátását vizsgálja és tényfeltáró, következtetéseket levonó javaslatokat fogalmaz meg.

A kormányzati szintű ellenőrzés magában foglalja a kormányzati ellenőrzési szervet, az európai támogatásokat ellenőrző szerv ellenőrzését és a kincstári ellenőrzési tevékenységét. A kormányzati ellenőrzési szerv jelenleg a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal, amely a Kormány ellenőrző szerve. Az európai támogatásokat ellenőrző szerve az Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság. A Magyar Államkincstár költségvetési hozzájárulásokhoz, támogatásokhoz kapcsolódóan ellenőrzési jogköröket is gyakorol, a költségvetéssel kapcsolatos feladatai mellett.

Az államháztartás belső kontrollrendszer

Az államháztartás ellenőrzése a külső és kormányzati ellenőrzése mellett az adott költségvetési szerv belső kontrollrendszerét is tartalmazza, mely a vezetői ellenőrzés szerves része. Minden költségvetési szerv saját maga alakítja ki a belső kontrollrendszerét, annak érdekében, hogy vizsgálja a tevékenységei szabályszerűségét, a gazdaságos, hatékony és eredményes végrehajtását. A belső kontrollrendszert a kockázatok kezelése érdekében kialakított folyamatrendszernek is tekinthető. A belső ellenőrzés zavartalan működésére a költségvetési szerv vezetőjének kell biztosítani forrást saját költségvetéséből.

III. TATÁRSZENTGYÖRGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATÁNAK GAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ÉS FINANSZÍROZÁSI ELEMZÉSE 2019 - 2021. ÉVEK VONATKOZÁSÁBAN

3.1. Tatárszentgyörgy bemutatása és a község Önkormányzat működésének áttekintése

„A község minden közérdekű ügyet önkormányzati hatáskörébe vonhat, ha törvény vagy más jogszabály nem is utalja oda, amely községi kezelésre alkalmas, más hatóságnak fenntartva nincs ... A község hatáskörének ez a rugalmas meghatározása a magyarázata annak, hogy a községek, s különösen a városok, gyakran előbb vonnak újszerű ügyeket közigazgatásuk körébe, mint azokról az állam tudomást vesz. Így a községi közigazgatás gyakran szerepel, mint a közigazgatás úttörője, továbbfejlesztője.”

(Magyary Zoltán, 1942.)

3.1.1. Tatárszentgyörgy története

Tatárszentgyörgyről számottevő középső bronzkori lelet bizonyítja, hogy ezen a területen már abban az időszakban is éltek. A népvándorlás idején a szarmaták jelenlétét tekintjük alapvetőnek a térségben. A község területe mind az avarok, mind a honfoglaló magyarok korában a fejedelmi udvartartáshoz tartozott. A fejedelmi kísérethez tartozó előkelők temetői, közvetlenül a határ mentén sorakoztak. Az Árpád - korban két falu, Esső és Zádog helyezkedett el a település területén. A falu tatárjárás következményeként a XV - XVI. században jelenik meg Tatárszentgyörgy néven. (Czagányi, 1990.)

3.1.2. Elhelyezkedése

A település Pest megye déli részén fekszik, közel az ország középpontjához, Pusztavacs településhez. Területét északon Dabas, északkelet felől Örkény és Táborfalva határolja. A Tatárszentgyörgy határa délnyugat irányában mélyen benyúlik Bács-Kiskun megye területébe, ahol Ladánybene, Kunbaracs, Kunadacs és Kunpeszér határolják. Település jellegét jelentősen befolyásolta, hogy két forgalmas út keresztezi.

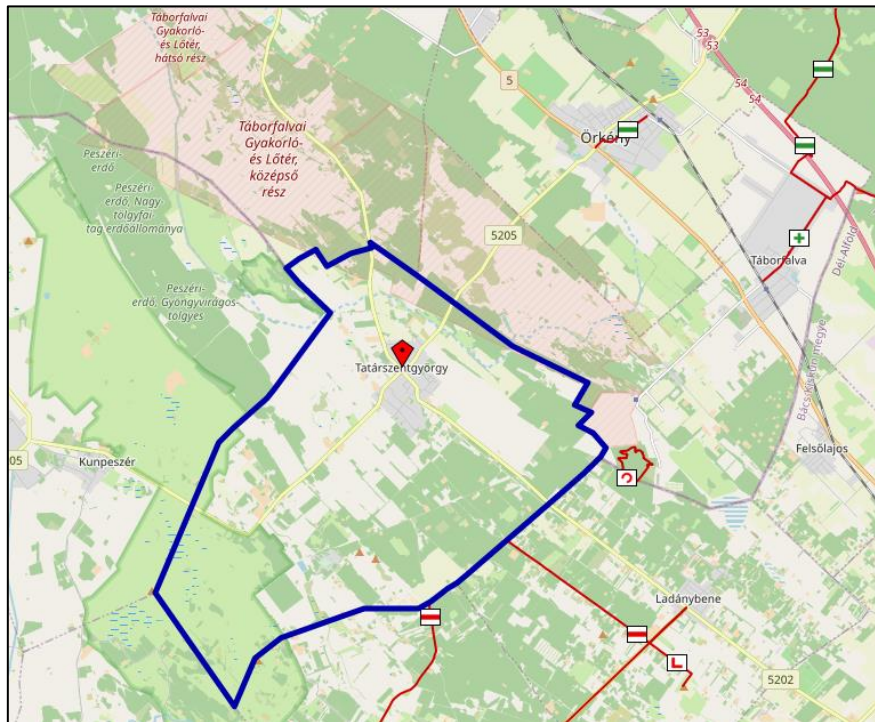
A XVIII. század óta település képe sokat változott, viszont eredeti jellegzetességeit, kettős keresztutcsás és fésűs beépítésű szerkezetét máig megőrizte.

A Tatárszentgyörgy határa jellegzetes alföldi pusztai táj. A fehér nyárral, borókával tarkított futóhomok, a szőlőkkel, búzatáblákkal váltakozó erdők, rétek üde foltja, a köztük

megbúvó, ma is termelő vagy éppen pihenést szolgáló tanyák kellemes élményt kínálnak a városból vidékre látogató, kikapcsolódásra vágyó ember számára. (Czagányi, 1990.)

8. ábra Tatárszentgyörgy földrajzi elhelyezkedése

Forrás: Open Street Map

3.1.3. Lakosság összetétele

Település lakosságát tekintve a népesség nyilvántartó rendszerben rögzített adatok 2021. december 31-i állapot szerint 2041 fő volt. Lakosság nemzetiségi összetételének vizsgálatakor kiderül, hogy a lakónépesség egy része roma nemzetiségű és a település rendelkezik szegregált területekkel. Az adatok ismeretéből is kiderül, hogy Tatárszentgyörgy kedvezményezett településnek számít, melyet a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV.23.) Korm. rendelet tartalmaz.

Az Önkormányzat számára nagymértékű „a települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti feladatainak egyéb támogatása” jogcímen biztosít támogatást a központi költségvetési törvény, melyet a Község Képviselő-testülete szociális rendeletében szabályoz, milyen módon részesülhet a település lakossága szociális alapon, települési támogatásban.

E normatív támogatás 2018. évhez viszonyítva folyamatos növekedést mutat, melynek következtében a szociális rendeletet többször kellett módosítani.

3.1.4. Önkormányzat tevékenysége

A Képviselő-testület szervezeti működési szabályzatában rendelkezik az Önkormányzat működéséről. Ebből adódóan a vizsgált Önkormányzat is e rendelkezések alapján alkotta meg Az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 16/2014. (XI.25.) rendeletét, az Mötv. -ben foglaltaknak megfelelően.

Az Önkormányzat Szervezeti és Működési Szabályzatát és az általa irányított költségvetési szervek Alapító okiratát nagy mértékben módosítani kellett. Az okiratok módosítására és az intézmények működésében és felépítésében történő szervezeti átalakítására azért volt szükség, mert az Óvodai nevelési ellátást az Önkormányzat átadta a Baptista Szeretet Szolgálat Egyházi Jogi Személynek. Első lépésként a költségvetési szerv gyermek-, szünidei- és felnőtt étkeztetést, valamint a könyvtári és közművelődési feladatokat kellett átadni a Tatárszentgyörgy Község Önkormányzatnak és a Tatárszentgyörgyi Polgármesteri Hivatalnak. Ezt követően 2022. augusztus 31-én az intézmény megszűnt és fenntartót váltott. Az intézményi átszervezést a májusi felmérésnél kellett jelezni a Magyar Államkincstár felé, hogy a köznevelési feladatok ellátására megállapított állami támogatás a következő 4 hónapot tekintve lemondásra kerüljön.

Tatárszentgyörgy községben közoktatást érintően a Tatárszentgyörgyi II. Rákóczi Ferenc Baptista Általános Iskola működik, melyet 2014 és 2021 között a Monori Tankerület fenntartása alatt állt. Ezt követően a Baptista Szeretet Szolgálat Egyházi Jogi Személy működteti. A fenntartóváltást követően számos fejlesztést valósítottak meg.

Szociális jellegű feladatellátás közül a Bölcsődei ellátást is a Baptista Szeretet Szolgálat látja el. A Bölcsőde építése 2021. évben kezdődött el, mely 2022. év elején fejeződött be. A használati és működési engedélyek meglétét követően, 2022. augusztus 01-jén nyitotta meg kapuit. Az intézményben két csoportszoba került kialakításra, mely 24, de maximum 28 gyermek befogadására alkalmas. Család- és gyermekjóléti szociális ellátást pedig Társult Önkormányzatok útján működtetnek.

Az Önkormányzat fenntartása alá tartozik a háziorvosi és a védőnői szolgálat. A településen megtalálható fogorvosi ellátás is, amelyet évek óta helyettesítésben láttak el, viszont a praxist 2021. novemberben sikeresen egyéni vállalkozó fogorvosnak átadásra került. Az Orvosi ügyeleti ellátást az Országos Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft. látja el együttműködési megállapodás útján.

Jelenleg a településen nem működik helyi termékértékesítést szolgáló piac, csak közterületen való értékesítés zajlik. Az Önkormányzat fontosnak tartotta, hogy a termékértékesítés színvonalas környezetben bonyolódjon, ezért is pályázott részben fedett piacépítésre, melyre 92 millió Ft támogatásban részesült.

Az elmúlt 4 évet tekintve számos fejlesztés és beruházás valósult meg a Községben. Az Óvoda épülete tornaszobával bővült, a közintézmények (Óvoda és Konyha, Iskola, Községi színtér és Könyvtár, Egészség ház) energetikai korszerűsítése 129 millió Ft értékben valósult meg, bel- és külterületi utak és belterületi járdák újultak, 240 millió Ft-ból Bölcsőde épült, közterületek tisztántartására, karbantartására kommunális eszközök, valamint a házi orvosi és védőnői szolgálat részére orvosi eszközökkel, a tanyagondnoki szolgálat új gépjárművel gyarapodott a település, óvodai játszóeszköz került kiépítésre, szolgálati lakások belső és külső felújítására is sor került.

Folyamatban lévő beruházások között szerepel az Önkormányzat tulajdonában lévő Vörösmarty utcai járda építése, a helyi termékértékesítést szolgáló piac létesítmény létrehozása, Csendőrlaktanyaként emlegetett épület nyílászáróknak cseréje, az önkormányzati szolgálati lakás felújítása és a külterületi földes utak aszfaltpalattával történő ellátása és felújítása. A Magyar Labdarúgó Szövetséggel való közreműködés által, Rekortán pálya kialakítása valósul meg a közoktatási és köznevelési intézmények melletti területen.

Az Önkormányzat részt vett a TOP_Plusz programban, melyen keresztül Új Esély Szociális Központ létrehozására pályázott 400 millió Ft összegben. A pályázat sikeres elbírálásban részesült, ezáltal folytatódik a település rehabilitációja.

A kötelező és önként vállalt feladatok, a településfejlesztés, a pályázatok megvalósítása, a közfeladatok ellátása mellett fontos szerepet tölt be a település életében az önkormányzat irányításáért felelős képviselő-testület. A koronavírus-világjárvány által kialakult veszélyhelyzet ideje alatt az önkormányzat működésében, a közigazgatásban egyaránt változásokat kellett bevezetni. A veszélyhelyzet időszakában intézkedéseket kellett meghozni, annak érdekében, hogy az ügyfélfogadás zavartalanul folytatódjon, a közszolgáltatások fenntartása biztosítva legyen a védelmi intézkedések betartása mellett. A hivatal ügyfélfogadásában változások történtek, az ügyfelek nem tartózkodhattak a hivatal épületében és egy plasztik üveggel felszerelt ablakon keresztül, maszk viseléssel együtt intézhették az ügyeiket. Az ablakon keresztül történő ügyintézés máig megmaradt.

3.2. Kutatási módszertan

A kutatás előre meghatározott kérdésre, feltevésre keresi a választ. A kutatás során alkalmazhatunk kvantitatív és kvalitatív módszereket.

A kvantitatív megközelítés alapja a számszerűsítés, ezért mennyiségi mutatónak számít. E kutatási eljárással könnyen feltárható a kutatási hipotézis, feltevés alapja és háttere. Leggyakrabban használt fajtája a kérdőíves kutatás.

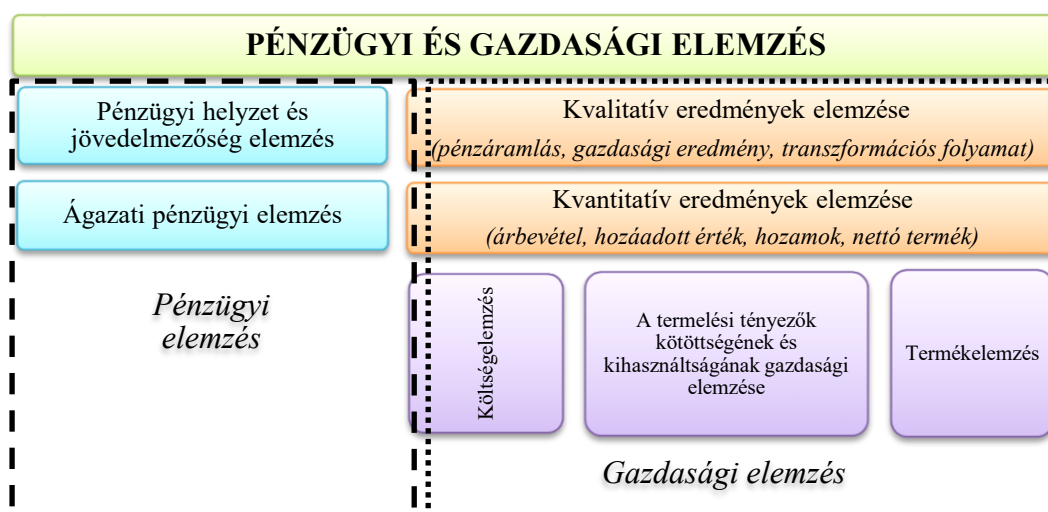
A kvantitatív kutatások során számszerű adatokkal alátámasztott eredmények számos területen megfelelőek a kutatási hipotézisek alátámasztására, de leginkább a felszínen megjelenő információkat összesítik, és nem képesek a problémák, a folyamatok mélyebb megértésére. A mennyiségi kutatás alatt felmerült hiány kiküszöbölését célozzák a kvalitatív kutatási módszerek, amelyekben a kutatás a jelenségek minőségi megismerésére, vélemények, hiedelmek összegyűjtésére és elemzésére irányul. Ezek a vizsgálatok a kutatott terület részletes, kimerítő feltárását végzik el, általában kis mintát alkalmaznak, melyekben nem cél a reprezentativitás. A minőségi kutatás kevés alanyt vizsgál, mely többségében mélyinterjúkat vagy fókuszcsoportokat végez. Az adatokból minőségi eredményeket fogalmaz meg. A vizsgálat előtt nem határoz meg konkrét kérdéseket, mivel az egyéni jellegzetességek kiemelése az egyik alapvető feladat. A kvalitatív kutatás jellegzetes módszerei közé soroljuk a megfigyelést, a kísérletet, a mélyinterjút, a szakértői interjút, a fókuszcsoportot és az esettanulmányt.

3.2.1. Elemzési módszerek

Gazdasági életben használatos és fontos eljárás a gazdasági és pénzügyi elemzés, mely a gazdálkodó szervezetek működésének analizálását, összetett szempontrendszer szerinti értékelését jelenti. (9. ábra)

A gazdasági elemzés a gazdálkodó szervezet fejlesztési, gazdálkodási tevékenységének eredményességi és hatékonysági vizsgálatát, továbbá az értékteremtési folyamat összefüggéseinek rávilágítását foglalja magában. A vezetés elengedhetetlen eszköze, amely a megfelelő mennyiségű és tartalmú információk feldolgozását és értékelését jelenti. Ezáltal megalapozza a szervezet döntéshozatal eljárásait. A gazdasági elemzést bármely gazdálkodó szervezet esetében hasznosítani lehetséges, így vállalatok és vállalkozások, egyesületek, szövetségek, alapítványok, egyéb civil szervezetek, köztisztviselők és állami szervezetek esetében is.

9. ábra Pénzügyi és gazdasági elemzés szerkezete

Forrás: Pénzügyekről józanul

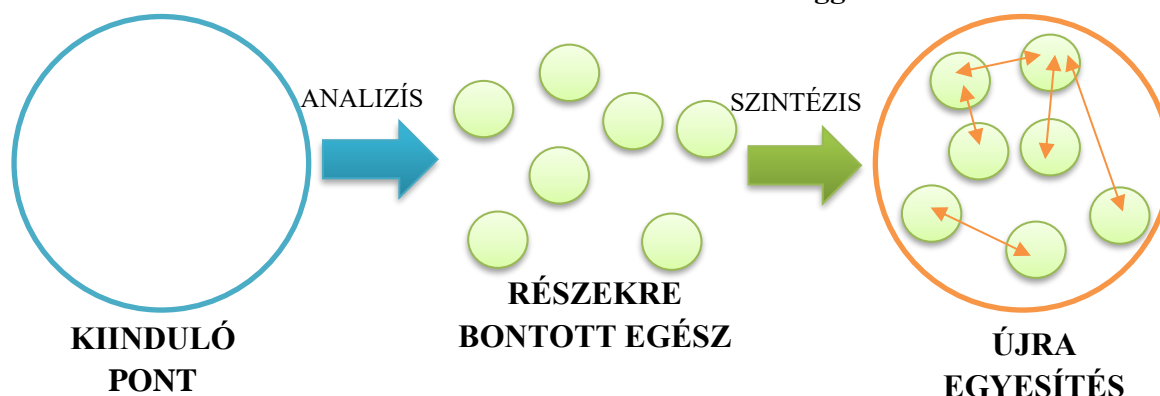
Gazdasági elemzés módszereit három nagy csoportra osztjuk, analízáló-szintetizáló módszerre, következtetés elemzési módszerre és összehasonlítás módszerre.

Analízis – szintézis

Két egymással ellentétes irányú, mégis összetartozó folyamat. Az analízis egy vizsgálati módszer, amely az egészet részekre bontva, egymástól elkülönítve vizsgál, célja az alkotóelemek önálló elemzése.

A szintézis az analízis során szétbontott részelemek egységbe foglalás. A szintézis vizsgálati módszer célja a rendszer egészének elemzése a részelemek befolyásoló hatásainak ismeretében. A folyamatot a 10. ábra jól illusztrál.

10. ábra Analízis és szintézis összefüggése

Forrás: Saját szerkesztés Paár Dávid et. al. (2021) alapján

Következtetés

Következtetési módszerei között említhetjük meg az egymással ellentétes irányú deduktív és induktív, az analogikus és a hipotézises módszereket. Deduktív a következtetés a megismerési folyamat az általánostól az egyes elemekig, a részleges irányába halad. Az induktív módszer a részekből következtet az egészre és a részlegesből von le következtetéseket. Az analóg következtetési módszer két vizsgálati elem hasonlóságai alapján következtet egyik elem tulajdonságai alapján a másik működésére. A hipotézises következtetési módszer egy előre meghatározott feltételt vizsgál, melyet statisztikai módszerek segítségével cáfol vagy elfogad.

Összehasonlításos módszer

A vizsgált szervezetet vagy annak folyamatait, alrendszerait valamilyen viszonyítási alapul szolgáló referenciával hasonlítják össze. Az összehasonlításos módszer számszaki adatokon vagy minőségi ismérveken alapulhat. Viszonyítási alapul szolgálhatnak a szervezet múltbeli adatai, a korábban kitűzött terveket számszerűsítő mutatók.

Az összehasonlító elemzések készítése során fontos figyelembe venni, hogy a gazdasági eseményeket több tényező is befolyásol. A vizsgálat során fontos tisztázni mely tényező hatását szeretnénk elemezni.

Viszonyszámok

A statisztikai feldolgozás során képzett mutatók közül a viszonzyszámok használatát szeretném bemutatni.

A kutatásom során az adatok egymáshoz való viszonyát és változását a viszonzyszámok képletével fogom megvizsgálni. A viszonzyszámok hányadost jelentenek, melynek a nevezőjében található meg a viszonyítási alapot képező érték.

$$\text{Viszonzyszám} = \frac{\text{Viszonyítandó érték}}{\text{Viszonyítási alap}}$$

A viszonzyszámok képzése során fontos a megfelelő viszonyítási alapot megjelölni, amelynek alapjául szolgálhatnak múltbeli évek, hasonló szervezetek azonos értékei vagy más területi egységek értékei.

3.3. Az Önkormányzat gazdálkodásának elemzése

Dolgozatom céljai között szerepel, a világban zajló gazdasági események és a kormányzati döntések hogyan befolyásolják a helyi önkormányzat bevételi és kiadási struktúráját, költségvetését. Ebben a fejezetben vizsgálom Tatárszentgyörgy Község Önkormányzatának gazdálkodását, bevételek és kiadások változását 2019 – 2021. időszak között.

3.3.1. Bevételek változása

Magyar Kormánynak számos gazdasági intézkedéseket kellett hozni a koronavírus-világjárvány kirobbanása következtében. Az intézkedések az önkormányzatok gazdálkodását is befolyásolta.

1. táblázat Bevételek alakulása (2019-2021.)

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
Központi költségvetési támogatás	254 716 399 Ft	277 120 201 Ft	290 100 412 Ft
Közhatalmi bevételek	24 756 966 Ft	15 919 333 Ft	13 685 410 Ft
Működési célú bevételek	21 403 185 Ft	19 661 216 Ft	22 440 677 Ft
Felhalmozási célú átvett pénzeszköz	96 403 441 Ft	375 456 856 Ft	199 462 348 Ft
Finanszírozási bevételek	70 159 091 Ft	10 209 315 Ft	10 245 829 Ft
Előző évi pénzmaradvány	108 909 410 Ft	93 268 309 Ft	256 731 171 Ft

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

A koronavírus-világjárvány kirobbanása okozta gazdasági problémák az Önkormányzatnak pénzügyi beszámolójában is meg mutatkozik. A Kormány 40/2020.(III.11.) rendeletében hirdette ki a veszélyhelyzetet. Ezt követően számos rendelkezéseket, korlátozásokat vezetett be.

Az önkormányzati bevételre hatással volt az önkormányzatot illető gépjárműadó bevétel 40% elvonása.

A veszélyhelyzet kihirdetését követően a szálláshelyekre vonatkozó rendelkezések alapján, a településen működő Sarlópuszta Club Hotel sem fogadhatott vendégeket, mely hatására az Önkormányzatnak csökkent az idegenforgalmi adóból származó bevétele is és a vállalkozások által fizetett iparűzési adóbevétele is.

A Kormány kedvezett a vállalkozások számára azzal, hogy az iparüzési adójuk 1%-át kellett csak megfizetni az önkormányzatok felé, valamint a jogszabályok előírása alapján vendégéjszakák után nem kellett befizetni az idegenforgalmi adót. Az önkormányzatok kiesett bevételének egy részét kompenzálta az Állam, melyet az Önkormányzatnak kellett igényelni. A kiesett helyi adóbevétel következtében az Önkormányzat összesített bevételeit tartalmazó 1. táblázatban a közhatalmi bevétel összege 2019. évről 2020. évre 36%-kal csökkent. Ezzel szemben a központi költségvetésből származó felhalmozási célra érkezett támogatások összege jelentősen növekedett.

A működési célú bevételek a bázis évhez képest 8,1%-kal csökkent 2020. évben, majd 14,1 %-kal növekedett. A bekövetkezett változások a lezárások miatt kieső közterület bérbeadásból származó bevétel, a helyiség bérleti díjak és fénymásolási díjakból tevődik össze.

A finanszírozási bevételek tartalmazzák a központi költségvetésben megállapított támogatások megelőlegezését, illetve a felvett hitel összegét, mely a 2019. évi adatok között szerepel. A 2020. év és 2021. év adatait megfigyelve 0,35%-os növekedést mutat, a minimális emelkedés a feladatalapú finanszírozás növekedéséből ered.

Az előző évi maradvány értékét befolyásolja, a pályázati bevétel felhasználása áthúzódik a következő évre. Ezért a támogatásból fennmaradt összeget tartalmazza.

Pályázatok

Az önkormányzatok számára évről évre lehetőség nyílik pályázati forrást igényelni településfejlesztési beruházások végrehajtására. A vizsgált önkormányzat apparátusa folyamatosan figyelemmel kíséri a megjelenő pályázati lehetőségeket.

A Kormány központi költségvetésben biztosít a költségvetési szerveknek, önkormányzatoknak kiegészítő támogatásokat.

➤ Önkormányzat 2019. évi fejlesztési célú támogatások beruházásokra:

- ❖ Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális fejlesztésére 14 670 316 Ft támogatási előleg érkezett. A beruházás befejezése a megnövekedett árak és a rendelkezésre álló saját forrás hiánya miatt visszautalásra került, ennek költsége 2021. évben mutatkozik. Ebben az évben újra pályázott piac létesítmény megvalósítására, magasabb támogatást igényelve és a saját forrás meglétével.

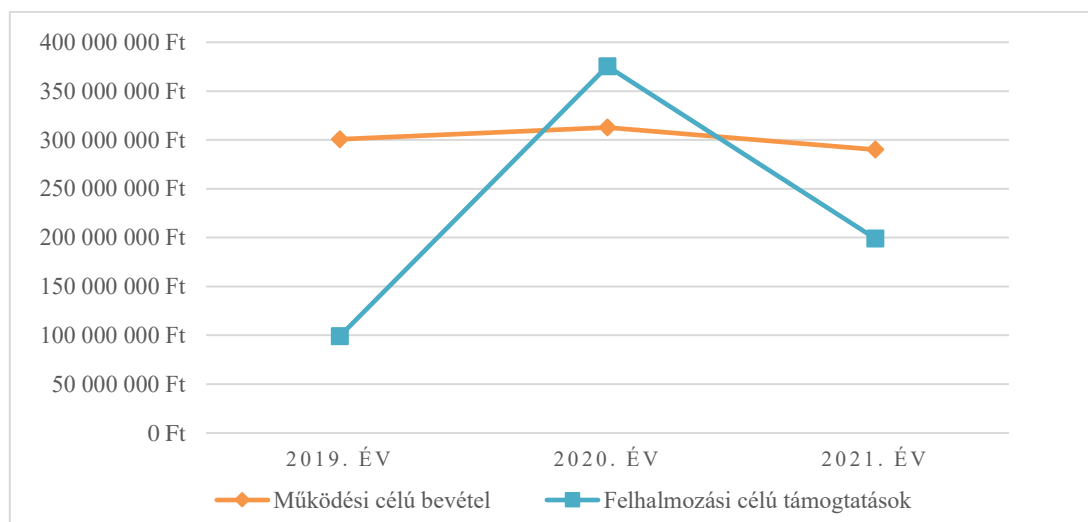
- ❖ Önkormányzatok feladatellátást szolgáló fejlesztések 2019. című pályázat keretében 14 185 567 Ft összegű támogatás érkezett, melyből a Rákóczi utcai járda felújítása valósult meg. A beruházás teljes költsége 16 688 902 Ft volt.
  - ❖ A Vitézsori út felújítása 2018-ban befejeződött, azonban a pénzügyi kifizetések és a támogatás folyósítása áthúzódtak a 2019. évre. Támogatás összege 42 320 149 Ft, a beruházás teljes költsége 53 668 912 Ft volt.
  - ❖ Magyar Falu Program keretében 24 902 409 Ft támogatást nyert az Önkormányzat, mely tartalmazza a 4 941 811 Ft Járdaeépítési anyagtámogatást, a 4 963 998 Ft összegű Óvoda udvari támogatást és 14 996 600 Ft Tanyagondnoki kisbusz vásárlásának támogatását.
- Önkormányzat 2020. évi fejlesztési célú támogatások beruházásokra:
- ❖ Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések 2020. című pályázati forrásból a Dózsa György utca útburkolatának felújítására 20 000 000 Ft támogatásban részesült.
  - ❖ Kormány a 1746/2020. (XI.11.) határozata alapján 60 000 000 Ft támogatást nyújtott belterületi utak felújítására. Támogatásból három belterületi útburkolatot újíttott fel az Önkormányzat.
  - ❖ Pénzügyminisztérium által meghirdetett Óvodafejlesztési támogatásból az Önkormányzat többletköltségekre 9 665 894 Ft-ot igényelt, az előleget 2018. évben, a fennmaradó támogatást pedig az előleg elszámolásának elfogadását követően a Támogató 2021. évben utalta az Önkormányzat részére. Pályázati támogatás köszönhetően az óvoda tornaszobával bővült.
  - ❖ Szintén Pénzügyminisztérium által meghirdetett pályázatból valósult meg a Bölcsőde létrehozása, melyre 239 999 988 Ft támogatásban részesült.
  - ❖ A Magyar Falu Program keretében pályázati támogatást nyert járdaeépítés/felújítás anyagtámogatására 4 964 000 Ft-ot, Polgármesteri Hivatal felújítására és bútorbeszerzésre 34 226 835 Ft-ot, Szolgálati lakás külső felújítására 4 805 066 Ft.
  - ❖ VP6-7.2.1-7.4.1.2-16 kódszámú Külterületi helyi közutak fejlesztése című pályázat záró elszámolás elfogadását követően 1 748 930 Ft érkezett.
- Önkormányzat 2021. évi fejlesztési célú beruházási támogatások:
- ❖ Az Óvodafejlesztés fennmaradó 29 000 694 Ft támogatását az előleg elszámolását követően folyósították.

- ❖ A Magyar Falu Program keretében elnyert pályázatok: Petőfi Sándor utca burkolatának felújítása, orvosi szolgálati lakás felújítása, közösségi tér kialakítása, fejlesztése, Dózsa György utcai járdafelújítás anyagtámogatása, orvosi-, és kommunális eszközök beszerzése. Ebben a programban összesen 155 744 432 Ft támogatást nyert.
- ❖ Emberi Erőforrások Minisztérium által támogatott pályázatból 552 083 Ft-ban részesült a településen működő Esély Szociális Szolgálat informatikai eszköz infrastrukturális fejlesztésre.
- ❖ VEKOP-7.1.4-16-2017-00002 számú pályázathoz kapcsolódóan az egyik konzorcium partner feladat átadásából származó 2 400 000 Ft támogatás érkezett.
- ❖ Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések 2021. című pályázati támogatásból a Hunyadi tér út felújítását valósította meg, melynek támogatással érintett összege 11 346 389 Ft.

Működési és fejlesztési célú kiadások

Az 1. táblázat adatai alapján készítettem el az 1. diagramot a működési és felhalmozási célú bevételek alakulásáról.

1. diagram Működési és felhalmozási célú bevételek alakulása (2019-2021.)

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

A diagramról leolvasható a működési célú bevételek és felhalmozási célú bevételek változása. Mindkét bevétel esetében elmondható, hogy 2019. évről következő évre növekedett majd 2021. évben lecsökkent.

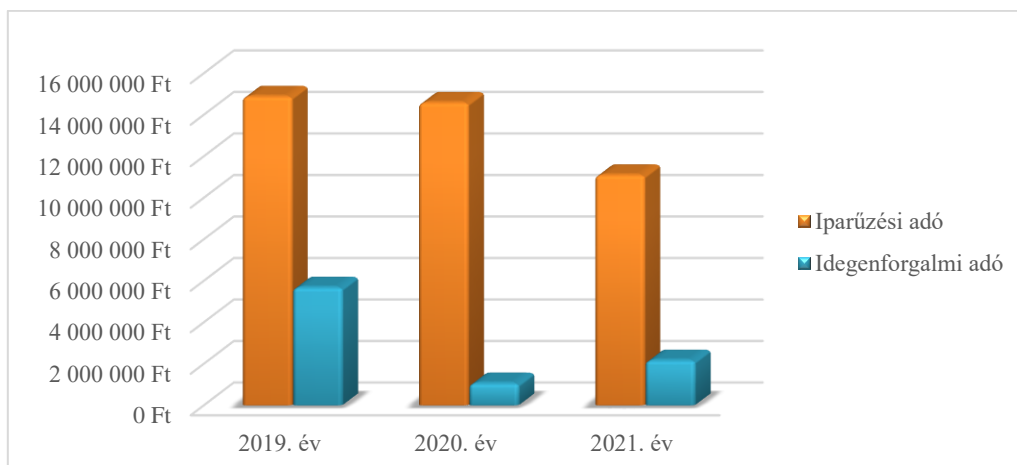
Helyi adó bevétel

Az Önkormányzat által beszedett helyi adó 2019. évben 72,4%-át iparüzési adó és 27,6 %-át idegenforgalmi adó bevételből származott. Az idegenforgalmi adóbevételek 2019. évről 81,3%-kal csökkentek, melyet a korlátozások befolyásoltak.

A veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelete alapján, a szálláshelyeken tilos volt tartózkodni, kivétel az üzleti, gazdasági, továbbá oktatási tevékenység céljából érkező személyeknek. Ezáltal csökkent a szálláshelyen tartózkodó vendégek száma és a vendég éjszakánként fizetett idegenforgalmi adóból befolyt összeg.

A Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében szükséges adózási könnyítésekről szóló 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet szerint az eltöltött vendégéjszaka után nem kellett beszedni az idegenforgalmi adót. E rendelkezésből adódóan a szálláshelyek adatszolgáltatási kötelezettsége keletkezett az Önkormányzat felé. Az összesített adatok alapján az Önkormányzat igényelte meg a vendég éjszakánként fizetendő adó bevételt. Ebből kifolyólag az igényelt idegenforgalmi adó összege a felfüggesztés időszakában a központi költségvetésből érkezett bevételek között szerepelt.

2. diagram Helyi adók alakulása (2019-2021.)

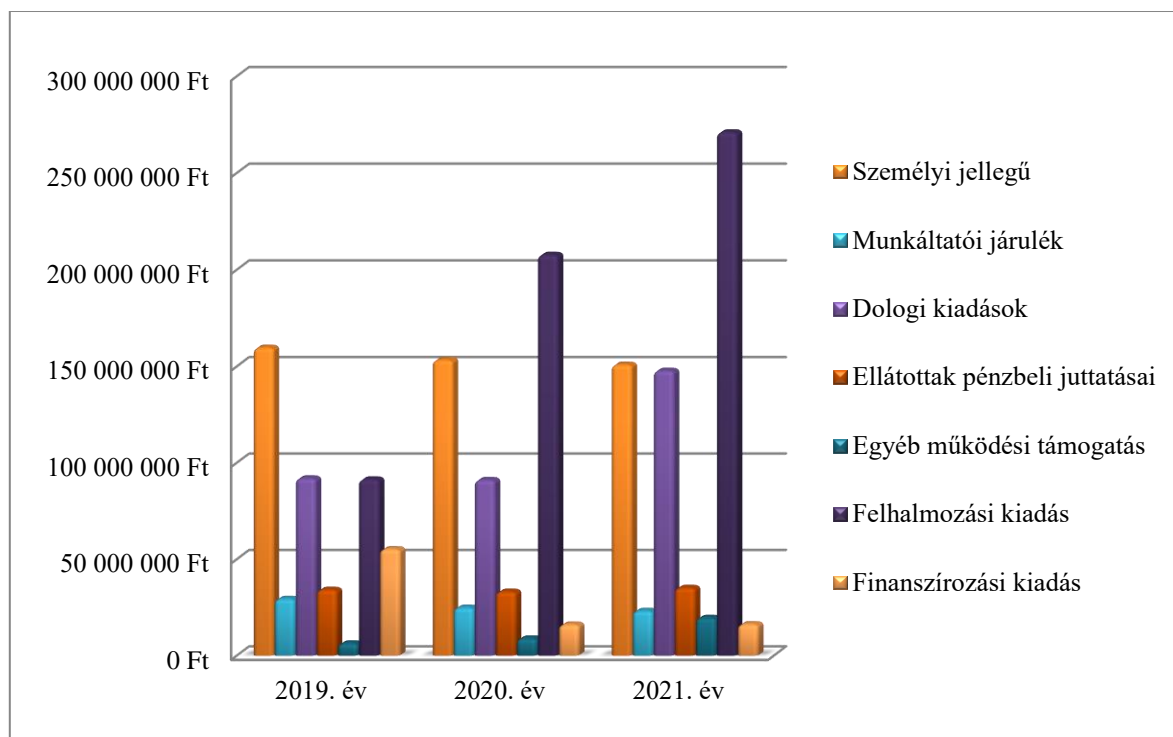
Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

3.3.2. Kiadások változása

Az önkormányzat és intézményeinek működési célú kiadásai nagy részét a bérjellegű kiadások teszik ki, ami a 2019. évi működési kiadások 59%-át jelentette. E költség 2019. évről 4 %-kal csökkent a következő évre, majd 1,6 %-kal csökkent 2021. évben, ennek oka, hogy

2020.évtől az egészségügyi ellátást vállalkozásban látták el és az „Új Esély” című pályázat által megbízottak juttatásai a pályázat befejezését követően már nem merült fel. Ezért nem látható a központi béremelések hatása a 3. diagramon.

3. diagram Kiadások alakulása (2019-2021.)

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

Az összes kiadást tekintve megfigyelhető a felhalmozási célú kiadások ugrásszerű emelkedése is. A Magyar Falu Programnak köszönhetően az Önkormányzat számos pályázati támogatásban részesült. Beruházási kiadások nemcsak a Magyar Falu Program keretén belül megvalósult beruházásokat tartalmazza, hanem más hazai finanszírozású beruházásokat. Bölcsőde épület kivitelezése 2021. évben valósult meg.

A dologi kiadások 2020. évre 0,9%-kal csökkentek, a következő évben 22 %-kal növekedtek. A növekedés a pályázatok megvalósításához kapcsolódó egyéb szolgáltatások költsége miatt keletkezett.

A központi költségvetésből származó települési önkormányzatok szociális és gyermekjóléti feladatainak egyéb támogatás felhasználása a bevétel mértékével változott. A szociális támogatásként folyósított összeg mértéke 2019. évi adatokhoz képest 3%-kal növekedett 2021. évben.

Hitelfelvétel

Az Önkormányzat 2019. évi pénzügyi beszámolójában a finanszírozás jellegű kiadások között a 2018. évben felvett megelőlegező hitel és fejlesztéshez szükséges önerő hitel összege szerepel.

A megelőlegező hitelt az EU-s forrásból megvalósuló önkormányzati tulajdonú külterületi út (Vitézsor) felújítására igényelt az Önkormányzat. A pályázati támogatásból 50% előleg érkezett és a fennmaradó támogatást csak a beruházás végén folyósította a Támogató. Ezért az Önkormányzat megelőlegező hitelt vett igénybe, melyet a támogatás folyósítását követően visszafizetett. A felvett megelőlegező hitel összege: 22 719 331 Ft.

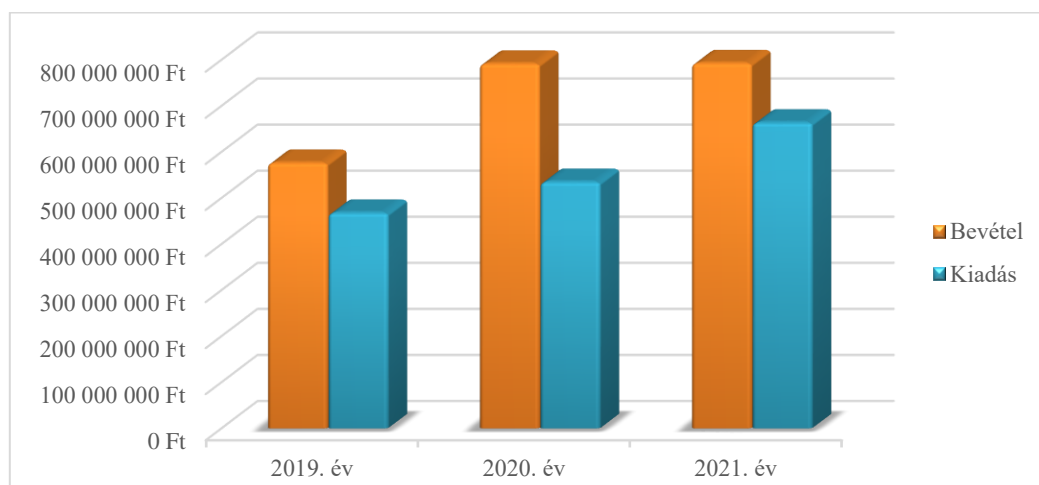
A fejlesztési célra igényelt hitelből három önkormányzati fejlesztés önerő szükségletét finanszírozta az Önkormányzat. Az igénybe vett hitel 15 382 394 Ft összeget 2022. január 31-ig kellett törleszteni.

Összességben elmondható, hogy a kiadások összetétele a befolyt bevételek hatására változik, illetve a koronavírus-világjárvány leküzdése érdekében növekedett a kiadások összege, mert az önkormányzati védelmi intézkedéseket az önkormányzat saját forrásból finanszírozta.

3.3.3. A bevételek és kiadások összehasonlítása

A költségvetés készítéskor az önkormányzat nem tervezhet veszteséget, ebből adódóan a 4. diagramon jól látható, hogy a teljesített kiadások egyik évben sem haladta meg a bevételeket.

4. diagram Bevételek és kiadások alakulása (2019-2021.)

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

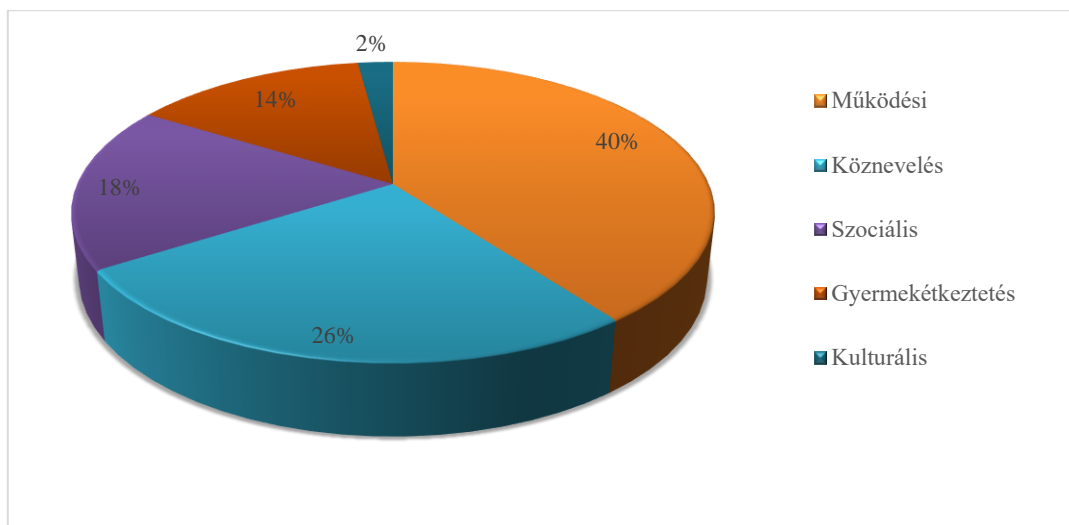
Az Önkormányzat 2019. évben a bevételek 81,1 %-át használta fel kiadásainak finanszírozására. A következő évben a bevétel felhasználása lecsökkent 67,5 %-ra, a megmaradt bevétel nagy része az előző alfejezetekben részletezett Bölcsőde építésre folyósított bevétel. A 2021. évi bevételből pedig 83,7 %-ék felhasználás valósult meg.

3.4. Önkormányzati feladatfinanszírozás vizsgálata

A rendszerváltás után létrejött szabályozási rendszerben az önkormányzatokat megillető kötelező feladatok ellátására megállapított normatív hozzájárulást felváltotta feladatalapú finanszírozás.

Ebben a fejezetben az önkormányzat kötelező feladatait érintően vizsgálom, a feladat alapú finanszírozás felhasználását. A vizsgált feladatok a tanyagondnoki szolgálat fenntartása, a szünidei gyermekétkeztetés ellátása és kulturális feladatok biztosítása. A vizsgálat során szeretném számszerűsített példákkal alátámasztani, hogy a 2021. évben megállapított támogatás elegendő volt a feladatok finanszírozására vagy sem.

5. diagram 2021. évi Feladatalapú finanszírozás

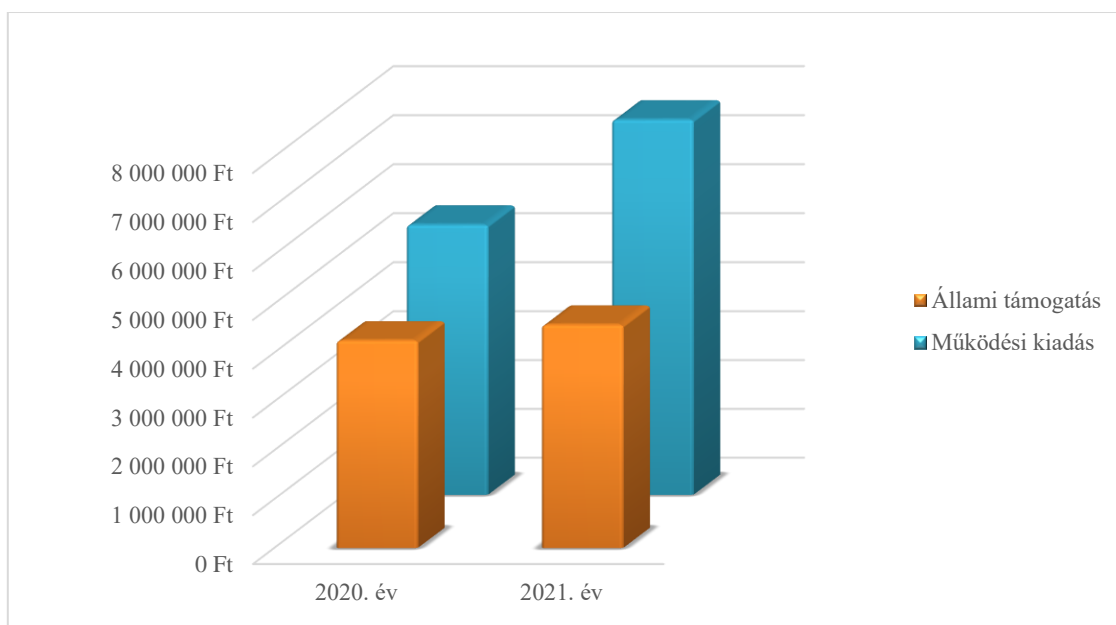
Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

A központi költségvetésben megállapított és az Önkormányzat által 2021. évben ellátandó feladatokra összesen 211 074 484 Ft érkezett. A finanszírozás 40 %-át az önkormányzati igazgatással felmerülő működési támogatás jelentette. A köznevelési feladatok ellátására megállapított támogatási összeg 26 %. A feladatalapú finanszírozás tekintetében a legkevesebb támogatás a kulturális feladatok ellátására érkezik. A támogatás szociális célú és a gyermekétkeztetési feladatokra hasonló arányban került meghatározásra.

Tanyagondnoki szolgálat

Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről szóló 2020. évi XC. törvényben került megállapításra a Tanyagondnoki szolgálat támogatás összege és a felhasználás követelménye.

6. diagram 2021.évi Tanyagondnoki szolgálat támogatás

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2020-2021. évi beszámoló alapján

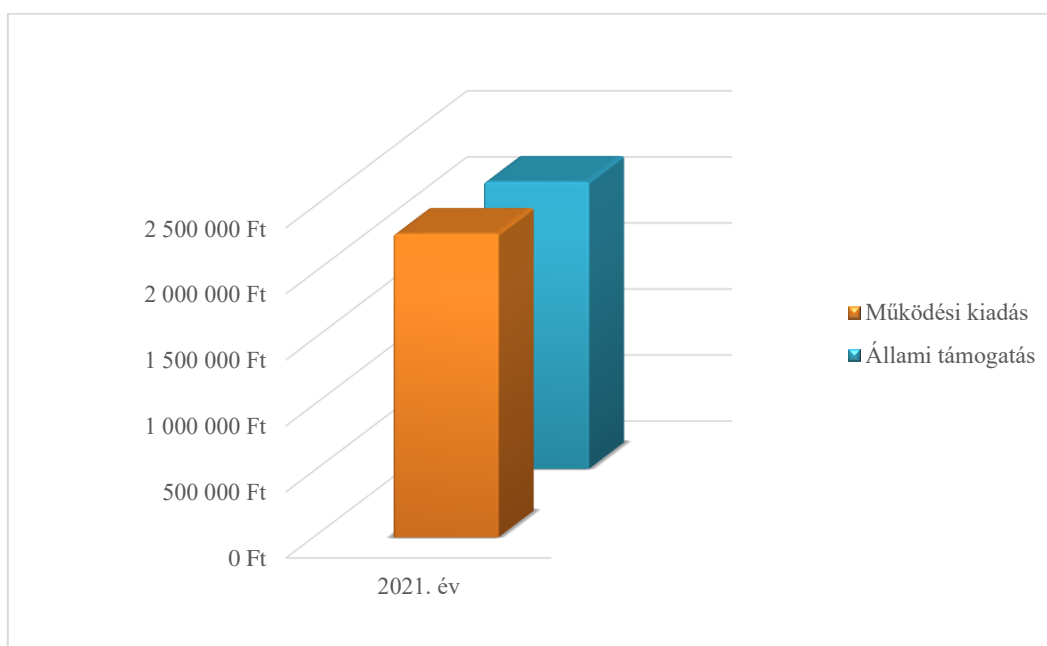
A feladat ellátására 2021. évben 4 572 000 Ft támogatást állapítottak meg szolgálatonként. Az előző évi adatokból megfigyelhető a kiadások 38,8 %-os növekedése. A változást egy új tanyagondnoki kisbusz beszerzése okozott, melynek fenntartási kötelezettségei – a meglévő régi busz fenntartása mellett – megnövelték a kiadások összegét. Az új gépjármű fenntartását figyelmen kívül hagyva, a támogatás 2020. évben sem fedezte teljes mértékben a költségeket.

Szünidei gyermekétkeztetés

A támogatás összege az egy lakosra jutó iparűzési adóerő-képességtől függő fajlagos összegek figyelembevételével kerül meghatározásra. Az Önkormányzat 2021. évet tekintve az egy lakosra jutó adóerő-képessége 5 446 Ft/fő volt, ezáltal a támogatás összege 570 Ft/adag. A szünidőben étkeztetett gyermekek naponta összesített gyermekszáma 3814 adag. Az adatok alapján kiszámítható, hogy $570 \text{ Ft/adag} * 3 814 \text{ adag} = 2 173 980 \text{ Ft}$.

A 7. diagramon megfigyelhető, hogy a támogatást 5,7 %-kal meghaladta a teljesített kiadás. Az eltérés minimálisnak tekinthető.

7. diagram 2021. évi Szünidei gyermekétkeztetési támogatás

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2021. évi beszámoló alapján

Kulturális feladatok

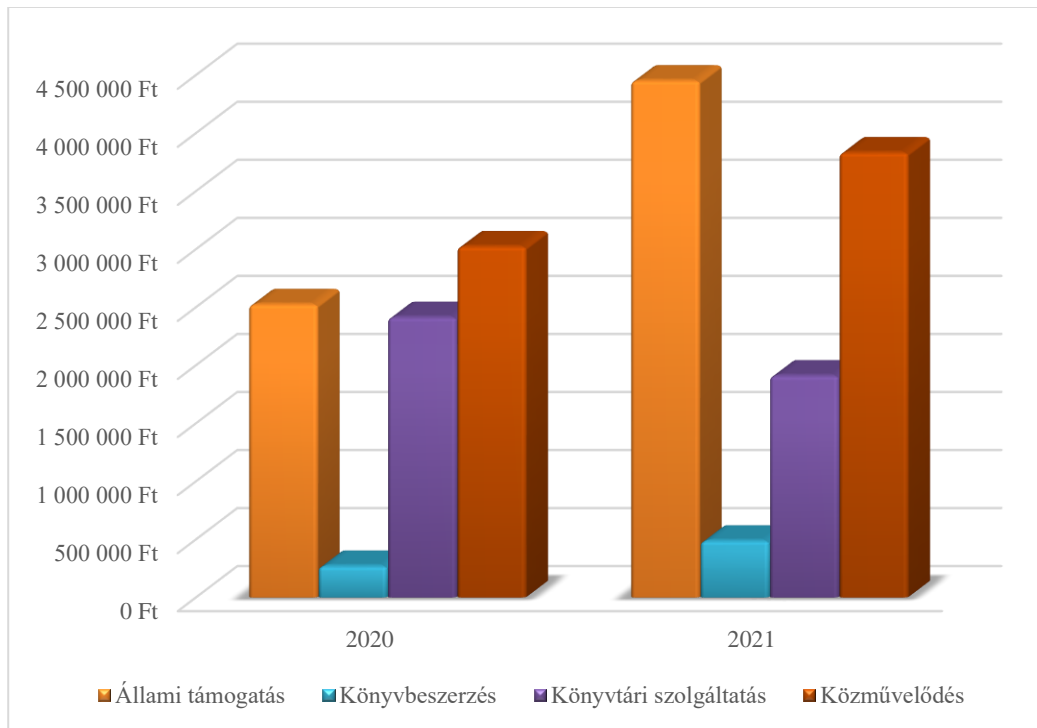
A nyilvános könyvtári feladatainak ellátására és a közművelődési alapszolgáltatások ellátására a támogatás lakosságszám alapján kerül megállapításra.

Megállapított támogatás felhasználásának feltétele a központi költségvetésben foglaltak szerint a támogatás legalább 10%-át a Kult. tv. 76. § (3) bekezdés a) pontjában foglalt közművelődési alapszolgáltatáshoz kapcsolódó kiadásokra kell fordítani. Továbbá a Kult. tv. 64. § (2) bekezdés a) pontja alapján a nyilvános könyvtárat fenntartó önkormányzat a támogatás legalább 10%-át kell könyvtári dokumentum vásárlására kell felhasználni. Azok az önkormányzatok, amelyek az illetékes megyei hatókörű városi könyvtárral szolgáltatási szerződést kötöttek a támogatás 25%-át a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer működéséről szóló 39/2013. (V. 31.) EMMI rendeletben előírt könyvtári szolgáltatások infrastrukturális feltételeit biztosító tevékenységre és a Kult. tv. 76. § (3) bekezdés a) pontjában foglalt közművelődési alapszolgáltatáshoz kapcsolódó kiadásokra kell felhasználni.

Az Önkormányzat 2021. évben kulturális feladatok ellátására 4 451 708 Ft támogatásban részesült. A támogatás kiszámítása: 2 206 forint/fő * 2018 fő.

8. diagram 2021. évi Kulturális feladatok támogatása

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2021. évi beszámoló alapján

A 8. diagramon megfigyelhető, hogy a kulturális feladatok teljesített kiadása 2021. évben 1 779 542 Ft-tal meghaladta a támogatás összegét. A korlátozások feloldását követően az Önkormányzat kisebb kulturális programokat, adventi és karácsonyi rendezvényeket tartott, amely a közművelődéshez kapcsolódó költségekben 26,8 %-os növekedést eredményezett. A könyv beszerzésre fordítható keret az emelt összegű támogatás hatására növekedett.

A 2020. évi adatokat is ábrázoltam az összehasonlítás érdekében, melynek köszönhetően jól látható, hogy 76,3 %-kal növekedett a támogatás mértéke. A magasabb összegű támogatás ellenére sem finanszírozta teljes mértékben a felmerült kiadásokat.

Összegzés

A vizsgált kötelező feladatok ellátásához kapcsolódóan felmerült költségek mindhárom feladat esetében meghaladta a megállapított támogatás mértékét. A szünidei gyermekétkeztetés kiadásai minimálisan haladta túl a támogatást, de a tanyagondnoki szolgálat esetében 67,8 %-kal, a kulturális feladatok tekintetében pedig 40 %-kal haladta meg. A kiadások nagy részét a személyi jellegű kifizetések alkotják, amely mellett figyelembe kell venni a felhasználás szabályait is.

3.5. Az Önkormányzat vagyongazdálkodásának vizsgálata

Közfeladatok biztosításához az Önkormányzatok nagy mennyiségű és nagy értékű vagyonnal rendelkeznek. Ezért is fontos a vagyonnal való helyes gazdálkodás és a felelősségi szabályok betartása. A helyi önkormányzati vagyongazdálkodás a következő feladatokból tevődik össze:

- ❖ vagyon növekedésének, gyarapításának elősegítése,
- ❖ meglévő vagyon fenntartása,
- ❖ vagyonhasznosítás,
- ❖ térítésmentes átadás és értékesítés.

A helyi önkormányzatok vagyonát a törzsvagyon és az üzleti vagyon alkotja.

3.5.1. Mérleg eszköz oldalának vizsgálata

A mérleg egy adott időpontra nézve mutatja be a gazdálkodó javait. A mérleg eszközökből és forrásokból tevődik össze. A vagyon helyzetének vizsgálatakor megismerkedhetünk az önkormányzatok mérlegének struktúrájával, az egyes mérlegsorok arányaival és változásával.

A mérleg eszköz oldalán kell kimutatni a szervezet rendelkezésére, használatára bocsátott, a működését szolgáló javakat.

- A mérleg eszköz oldalán két csoportot különböztetünk meg:
  - ❖ Befektetett eszközök: olyan eszközök, amelyek hosszabb ideig, legalább egy éven túl, közvetlenül vagy közvetve szolgálják a szervezet tevékenységét.
  - ❖ Forgóeszközök: olyan eszközök, amelyek nem tartósan szolgálják a tevékenységeket.

A két eszköz csoporton felül a mérlegben kell továbbá szerepeltetni az aktív időbeli elhatárolásokat is. Aktív időbeli elhatárolásként kell kimutatni a mérlegben az üzleti év mérlegének fordulónapja előtt felmerült, elszámolt olyan összegeket, amelyek költségként, ráfordításként a mérleg fordulónapját követő időszakra számolhatók el.

Az Önkormányzat eszköz alakulásának elemzéséhez a 2. táblázatba gyűjtöttem az adatokat 2019 – 2021. időszakot érintően.

2. táblázat Eszköz összetétel alakulása 2019-2021. év között

Adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
Befektetett eszközök	1 976 900	2 075 603	2 233 325
Forgóeszközök	123 591	295 663	170 230
Eszközök összesen	2 100 491	2 371 266	2 403 555

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

Befektetett eszközök arányát a következő képlettel fogom kiszámolni:

$$\text{Befektetett eszközök aránya} = \frac{\text{Befektetett eszközök}}{\text{Eszközök összesen}} * 100$$

Forgóeszközök aránya a teljes vagyonban:

$$\text{Forgóeszközök aránya} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Eszközök összesen}} * 100$$

A képletek használatával megállapítható, hogy az Önkormányzat eszközein belül a befektetett eszközök aránya 94 % -ék, a forgó eszközök aránya 6 %. Továbbá a 2. táblázatban jól látható, hogy a befektetett eszköz évről évre növekedett, a bázis évhez hasonlítva 2020. évben 15 %-kal emelkedett, majd következő évben tovább emelkedett 7%-kal. A forgóeszközök alakulását nézve a 2019. évhez képest 2020. évben jelentős mértékben növekedett, viszont 2021. évet érintően újra lecsökkent.

Összegezve az kiszámított adatokból megfigyelhető, hogy az Önkormányzat eszközeinek jelentős részét az egyéven túli eszközök jelentik.

Befektetett eszközök

A mérleg eszköz oldalán szereplő befektetett eszközöket a következő csoportokra osztunk:

- ❖ Immateriális javak,
- ❖ Tárgyi eszközök,
- ❖ Befektetett pénzügyi eszközök,
- ❖ Üzemeltetésre, kezelésre átadott eszközök.

A Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat befektetett eszközeinek 99,99 %-át tárgyi eszközök és a maradék 0,01 %-át pedig befektetett pénzügyi eszközök alkotják.

A befektetett pénzügyi eszközök értéke az elmúlt 3 évben változatlan. Ezzel szemben a tárgyi eszközök értéke 2019. évről 5 %-kal emelkedett a következőévre, majd 7,6 %-os emelkedést eredményezett 2021. évben. Az adatok a megnövekedett fejlesztések hatására növekedett.

A befektetett eszközök között kell kimutatni az immateriális javakat is, de a vizsgált Önkormányzat nem rendelkezik immateriális javakkal.

3. táblázat Befektetett eszközök összetétele

Adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
Befektetett pénzügyi eszközök	23	23	23
Immateriális javak	0	0	0
Tárgyi eszközök	1 976 877	2 075 580	2 233 302
Befektetett eszközök	1 976 900	2 075 603	2 233 325

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

Tárgyi eszközök aránya a következő képlettel számoltam:

$$\text{Tárgyi eszközök aránya} = \frac{\text{Tárgyi eszközök}}{\text{Eszközök összesen}} * 100$$

Forgóeszközök

A forgóeszközök között kell kimutatni a készleteket, a követeléseket, az értékpapírokat, a pénzeszközöket és az egyéb aktív pénzügyi elszámolásokat.

Tatárszentgyörgy Község Önkormányzatának és intézményeinek a forgóeszköz összetételét és alakulását 2019 – 2021. közötti időszakban a 4. táblázatban összesítettem.

A forgóeszközök esetében is tapasztalható, hogy 2020. évben 172 072 ezer Ft-tal növekedett, a pályázatokból fennmaradó pénzmaradványnak köszönhetően. A következő évben a forgóeszközök értéke 57,8 %-kal csökkent, a beruházások megvalósításának arányában. Az értékpapírok értéke változatlan, a készletek évről évre 10 %-os emelkedést realizáltak.

A követelések 33,6%-os csökkenése 2020. évben a felhalmozási jellegű követelésként a külterületi helyi közutak pályázati forrásból fennmaradó támogatás összege teljesítéséből és a közhatalmi bevételekből származó követelések csökkenéséből adódik.

4. táblázat Az Önkormányzat forgóeszköz összetétele

Adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
Pénzeszközök	94 610	259 995	135 246
Értékpapírok	80	80	80
Követelések	26 931	17 892	17 381
Készletek	728	803	841
Forgóeszközök	123 591	295 663	170 230

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

3.5.2. Mérleg forrás oldalának vizsgálata

A mérleg forrás oldala a szervezet eszközeinek finanszírozását szolgálja, melyet a saját tőke, a céltartalék és a kötelezettségek alkotják. A források két nagy csoportja a saját tőke és a kötelezettségek szolgálhatnak a szervezet befektetett eszközeinek és forgóeszközeinek fedezetéül. A mérleg két oldalának értéke adott időpontban meg kell egyezzen

Az Önkormányzat forrásösszetételét az 5. táblázat tartalmazza. A saját tőke 2019. évet tekintve 13 %-kal növekedett 2020. évre, ezzel egyidejűleg az Önkormányzat fennálló kötelezettségei is növekedtek, 9 %-ot. A következő évbe pedig minimális növekedés tapasztalható mindkét forrás tételben.

Az Önkormányzat nem rendelkezik céltartalékkal.

5. táblázat Az Önkormányzat forrás összetétele

Adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
Saját tőke	2 053 287	2 319 803	2 352 046
Céltartalékok	0	0	0
Kötelezettségek	47 204	51 463	51 509
Források összesen	2 100 491	2 371 266	2 403 555

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

Saját tőke

A saját tőkén belül a megkülönböztetünk jegyzett tőkét, tőketartalékot, eredménytartalékot, értékelési tartalékot, lekötött tartalékot és tárgyévi adózott eredményt.

Tőkeellátottság, saját tőke aránya teljes tőkén belül:

$$\text{Saját tőke aránya} = \frac{\text{Saját tőke}}{\text{Források összesen}} * 100$$

Céltartalék

Céltartalékok aránya a teljes tőkén belül a következő képélettel számítható ki, viszont az Önkormányzat esetében nem értelmezhető ez a számítás, mert nem rendelkezett a vizsgált időszakban céltartalékkal:

$$\text{Céltartalék aránya} = \frac{\text{Céltartalék}}{\text{Források összesen}} * 100$$

Kötelezettségek

A kötelezettség három részből áll:

- ❖ Hosszú lejáratú kötelezettségek,
- ❖ Rövid lejáratú kötelezettségek,
- ❖ Egyéb passzív pénzügyi elszámolások.

Idegen forrásnak tekintjük a más gazdálkodó szervezettől hosszabb vagy rövidebb időre, visszafizetési kötelezettséggel beszerzett anyagi javakat.

Kötelezettségek aránya a teljes tőkén belül:

$$\text{Kötelezettségek aránya} = \frac{\text{Kötelezettségek}}{\text{Források összesen}} * 100$$

A fenti fogalmak és adatok ismeretében elmondható, hogy mérleg forrásokon belül a saját tőke aránya 97,8 %, a kötelezettségállomány aránya 2,2 % a vizsgált években.

3.6. Az Önkormányzat pénzügyi elemzése

A vállalkozás pénzügyi helyzetét két időhorizonton vizsgáljuk, rövid, illetve hosszú távon. Rövid időtávon a likviditást, hosszabb időtávon az adósságállományt értjük.

A likviditás megmutatja, hogy a vállalat milyen mértékben rendelkezik olyan eszközökkel, amelyek rövid időn belül, gyorsan készpénzzé tehetők, ezáltal pedig milyen ütemben biztosítható a vállalkozás fizetőképessége. A likviditás vizsgálata során megfigyelhető, hogy a vállalkozás mennyire fizetőképes.

3.6.1. Likviditási mutatók kiértékelése

A likviditás rövidtávon értelmezendő, ezért a mérleg eszköz oldalán a forgóeszközök, forrás oldalán a folyó fizetési kötelezettségeket kell vizsgálni, jellemzően ezek egymáshoz való viszonyítása történik meg mutatók formájában.

6. táblázat Az Önkormányzat kötelezettség összetétele

Adatok ezer Ft-ban

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
Rövid lejáratú	24 574	23 620	29 291
Hosszú lejáratú	13 833	7 637	1 440
Passzív időbeli elhatárolás	8 797	20 206	20 778
Kötelezettségek	47 204	51 463	51 509

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

➤ Likviditás vizsgálatokhoz használt mutatók:

❖ A likvid eszközök és likvid források aránya

$$\text{Likviditási ráta} = \frac{\text{Forgóeszközök}}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

❖ Likviditási gyors ráta

$$\text{Likviditási gyorsráta} = \frac{(\text{Forgóeszközök} - \text{Készletek})}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

❖ Pénzeszköz likviditás

$$\text{Azonnali likviditási mutató} = \frac{(\text{Értékpapírok} + \text{Pénzeszközök})}{\text{Rövid lejáratú kötelezettségek}}$$

A 2019-2021. évre vonatkozóan kiszámolt likviditási mutatókat a 7. táblázat szemlélteti.

7. táblázat Önkormányzat likviditás vizsgálata

Megnevezés	2019. év	2020. év	2021. év
Likviditási ráta	5,03	12,52	5,81
Likviditási gyors ráta	5,00	12,48	5,78
Azonnali likviditási mutató	3,85	11,00	4,62

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

A likviditási mutató megmutatja, hogy egy cég, jelen esetben az Önkormányzat milyen pénzügyi helyzetben van, a vállalt kötelezettségeit teljesíteni tudja vagy sem.

Kiszámolt adatok alapján a likviditási ráta növekedését a megelőlegezés, valamint a pályázati támogatások eredményezték, melyek következő években kerülnek kifizetésre a megvalósítás függvényében. A likviditási mutatók között minimális eltérést tapasztalhatunk.

3.6.2. Adósság-állomány vizsgálata

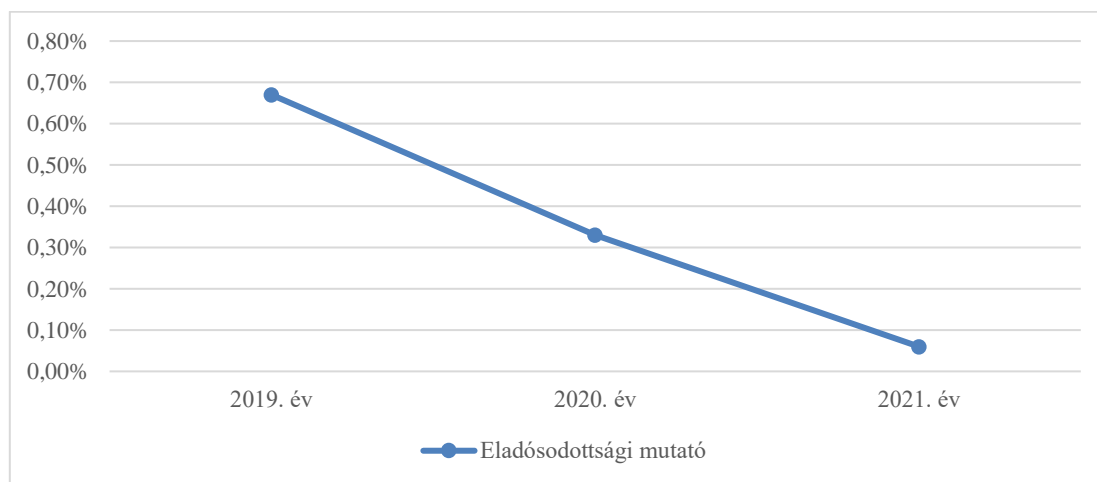
Az Önkormányzat likviditási elemzésével szemben az adósság-állomány elemzése a hosszú lejáratú kötelezettségek vizsgálatával foglalkozik. Az adósság-állomány megvizsgálja, milyen mértékben vannak jelen az Önkormányzat finanszírozásában a hosszú lejáratú hitelek és kölcsönök, valamint milyen fedezetet tudnak biztosítani az eszköz oldalon. Vizsgálata egyaránt történik horizontális és vertikális mutatókkal is.

- Az adósságállomány vizsgálatokor különböző arány mutatót használhatunk. Ebben a részben az idegen forrás arányát szeretném vizsgálni a tartós forrásokon belül:

- ❖ Eladósodottsági mutató

$$\text{Eladósodottsági mutató} = \frac{\text{Hosszú lejáratú kötelezettségek}}{(\text{Hosszú lejáratú kötelezettségek} + \text{Saját tőke})} * 100$$

9. diagram Önkormányzat adósságállomány vizsgálata

Forrás: Saját szerkesztés Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019-2021. évi beszámolóik alapján

Az eladósodottsági mutató értéke 2019. évhez képest folyamatosan csökken a hosszú lejáratú hitel törlesztés következtében. A hosszú lejáratú hitel teljes összege 2022. március 31. napjával törlesztésre került. Az Önkormányzat adósságállománya megfelelőnek tekinthető, mivel az idegen tőke aránya 2019. évben 0,66%.

IV. KÖVETKEZTETÉSEK ÉS JAVASLATOK

4.1. SWOT elemzés

A SWOT elemzés célja összefoglalni azokat a külső és belső tényezőket, amelyek támogatják vagy gátolják a szervezetet céljai elérésében. A SWOT mátrix segítségével szeretné összefoglalni az önkormányzati beszámoló elemzése során megismert erősségeket, gyengeségeket, lehetőségeket és veszélyeket.

11. ábra Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat SWOT elemzése

Forrás: Saját szerkesztés

Erősségek

Baptista Szeret Szolgálat jelenléte Tatárszentgyörgy Községben kedvező hatást gyakorol a település lakosságára, a településfejlődésére, a köznevelési és szociális intézmények működésére. Tatárszentgyörgy Község Önkormányzatától az Iskola és Óvoda fenntartását átvette, valamint a bölcsődei ellátása is a Szervezet irányítása alá került.

Településfejlesztése kiemelt szívügye az Önkormányzatnak. Az elmúlt években számos beruházást, fejlesztést valósított meg az Önkormányzat. A köznevelési, egészségügyi és kulturális intézmények energetikai korszerűsítése, belterületi utak és járdák felújítása, külterületi utak építése, az Óvoda bővítése Tornaszobával, Bölcsőde építése, intézmények és szolgálati lakások felújítása, közterületek karbantartásához szükséges infrastrukturális fejlesztése, orvosi eszközök beszerzése, Tanyagondnoki kisbusz vásárlása, Csendőrlaktanya épülete önkormányzat tulajdonába kerülése és óvodai játszóeszközök telepítése valósult meg. Fejlesztéseknek köszönhető az intézményrendszer fejlettsége, a kiemelkedő közszolgáltatások biztosítása.

Településen lévő Sarlópuszta Club Hotel tevékenységéből származó iparűzési adó és a vendég éjszakánként fizetett idegenforgalmi adó beáramlása az Önkormányzat működésére pozitív hatást gyakorol. Az Önkormányzat helyi adókból származó bevétele 2019. évben 27,6 %-a idegenforgalmi adó bevételből származott és az iparűzési adó jelentős része is a tevékenységének köszönhető.

Gyengeségek

A település gyengeségei között említhető a közbiztonság, a kisebb lopások és betörések miatt.

Az Önkormányzat által beszedett adó bevételek mértéke 2019. évtől folyamatosan csökkent, főleg a gépjárműadó bevételből származó 40 % elvonása következtében.

Az éttermek, kávézók, szabadidős tevékenységek és a munkahelyek hiánya miatt felerősödhet a fiatalok elvándorlása is a településről.

Lehetőségek

A fejlesztések, beruházások az Önkormányzat saját bevételéből nem lenne képes megvalósítani, ezért a pályázati felhívások lehetőséget jelentenek az Önkormányzat számára.

Település fő utcáján elhelyezkedő helyi védettség alatt álló, közös udvarral rendelkező két parasztház épületét az Önkormányzat pályázati forrásból vásárolta meg. Az 1990-es évek elején forgatott „Frici a vállalkozó szellem” című vígjáték sorozat által a helyi közösség „Frici Ház”-nak szokták említeni. Önkormányzat célja turisztikai szálláshely kialakítása és a helyi hagyományok megőrzését szolgáló múzeum kialakítása, elősegítve a falusi turizmus élénkítését.

A településen 2013. évben valósult meg a kamerarendszer telepítése, mely korszerűsítést igényel.

A vállalkozásösztönzéssel együtt új munkahelyek létrehozása is teljesülne.

Veszélyek

Tatárszentgyörgy területét körbe öleli a Táborfalvai Lő- és Gyakorlótér, amely jelentősen befolyásolta a település ipari tevékenységének kialakulását. A katonai tevékenységek és gyakorlatok időtartamára a település lezárásra került Dabas és Örkény irányában. Napjainkban Örkény felől már nem számítható lezárásra, de az évek múlásával a területi korlátozások, lezárások miatt a vállalkozók számára nem vált vonzóvá a település. A táji adottságokat nézve sem engedhető meg az ipari területek létrehozása. Ezáltal a helyi ipairűzési adóbevétel kisebb ütemben emelkedik vagy stagnál. Településen kisebb vállalkozások, egyéni vállalkozók, mezőgazdasági őstermelők és vállalkozók tevékenykednek.

Az ipari területeket tekintve a település kedvezőtlen fekvése korlátozza az ipari tevékenységek elterjedését, ezáltal kisebb mértékű helyi adó bevétellel számol az Önkormányzat.

A helyi adók csökkenése és a közüzemi díjak növekedéséből adódóan felmerülhet likviditási probléma.

4.2. Konklúzió, javaslatok

Fontosnak tartottam bemutatni a világban zajló gazdasági események és a kormányzati döntések hatását a helyi önkormányzatok bevételi és kiadási költségvetésére. A Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat beszámolójának elemzésével elért eredményeket szeretném összefoglalni, majd elfogadni vagy cáfolni a következő hipotéziseket:

1. *Úgy gondolom, hogy a központi költségvetési törvényben meghatározott feladatalapú finanszírozási támogatás elegendő az Önkormányzat kötelező feladatainak ellátására.*

Hipotézist elvettem → Az Önkormányzat kötelező feladatai közül a tanyagondnoki szolgálat, a szünidei gyermekétkeztetési és a kulturális feladatokra megállapított támogatásokat vizsgáltam a kiadások teljesítésének figyelembevételével.

A választott feladatok közül a tanyagondnoki szolgálat kiadásai 67,8 %-kal, a kulturális tevékenységek kiadásai 40 %-kal meghaladták a támogatások összegét. A szünidei gyermekétkeztetési feladatok esetében a teljesült kiadás 123 451 Ft-tal haladta meg a támogatást.

2. *Feltételezem, hogy a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében hozott Kormány intézkedése a vizsgált Önkormányzat kiegyensúlyozott pénzügyi helyzetét bizonytalanná téve, kezdeti likviditási jellegű problémát okozott.*

Hipotézist elvettem → A likviditási mutató vizsgálatakor megállapítható, hogy a folyamatban lévő beruházások támogatása és az állami támogatás megelőlegezés összege megjelenik az Önkormányzat pénzeszközei között, viszont a kötelezettségek még nem ismertek. Ezáltal a kiszámított érték 1-nél nagyobb, ami arra következtethető, hogy hiába csökkent a helyi adóból származó bevétel, ennek ellenére is teljesíteni tudja a vállalt kötelezettségeit.

3. *A kistéleplési önkormányzatok költségvetését jelentősen befolyásolja a közigazgatási terület elhelyezkedése, a lakosság száma, a népesség összetétele.*

Hipotézist elfogadom → Tatárszentgyörgy földrajzi fekvése kedvezőtlen az ipari tevékenységek kialakulása tekintetében. A településen nem épültek ipari parkok, ezáltal az Önkormányzat költségvetésében a központi költségvetésből származó bevétel mértéke nagyobb, mint a közhatalmi és a működési célú bevételek összege.

Az önkormányzati bevételek növeléséhez a következő javaslatokat határoztam meg:

Inflációt követő feladatalapú finanszírozás

A minimális adó bevétellel rendelkező önkormányzatok számára megállapított feladatalapú finanszírozás nem fedezi teljes mértékben a felmerült kiadásokat. A központi költségvetésben megállapított számított értékek növelését az infláció mértékével kellene növelni. A növelésre a jelenlegi árak változása, legfőképp az üzemanyag és a közüzemi díjak emelkedése miatt indokolt.

A Lő- és Gyakorlótér miatt felmerülő hátrányok kompenzálása

A központi költségvetés terhére a kedvezőtlen elhelyezkedéssel érintett önkormányzatok számára javasolt kiegészítő támogatás megállapítása. Ennek köszönhetően a fejlesztésekre elegendő forrás rendelkezésre állna az önkormányzatok számára.

Tatárszentgyörgyön áthaladó, a szomszédos településekre árut szállító kamionok rontják az utak állapotát. A kiegészítő támogatás az utak felújítására kerülne felhasználásra.

Saját bevétel növelése

Az Önkormányzat Képviselő-testülete az iparüzési adó esetében a maximum mértéket állapította meg, de az idegenforgalmi adóbevétel tekintetében magasabb adó mértéket is megállapíthatna. Ezáltal az idegenforgalmi adóból származó összes bevétel növelné a saját bevétel értékét. A helyi adóbevétel mellett lakás és helyiség bérleti díjaknak felülvizsgálata is javasolt, hiszen évek óta nem emeltek a díjakon. Az Önkormányzat költségvetési szervén keresztül saját Konyhát üzemeltet. Az étkeztetésből származó bevételt az élelmiszer költségek emelkedésével arányosan kellene meghatározni. A saját bevételek felülvizsgálatával és emelésével kiegészíthető a kötelező feladatok központi költségvetésből származó bevétel. Így az alulfinanszírozott kötelező feladatok fedezete biztosítva lenne.

Teljesített kiadások szükségességének vizsgálata

Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata 2021. évi pénzügyi beszámolója alapján vizsgált feladatalapú finanszírozással érintett tevékenységek támogatása nem elegendő a teljesített kiadások fedezésére. A felmerült kiadások vizsgálata javasolt, annak érdekében, hogy mennyire szükséges a teljesített kiadások a feladat ellátásában.

V. ÖSSZEFOGLALÁS

Szaktervezésben az államháztartás egyik, a helyi közszolgáltatások ellátásért felelős önkormányzat gazdálkodását vettem górcső alá. A kutatásom célja volt vizsgálni a települési önkormányzatok finanszírozási sajátosságait, az Önkormányzat gazdasági és pénzügyi mutatóit, a mérleg adatok figyelembevételével.

Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata pénzügyi beszámolójának elemzését végeztem el 2019-2021. évek vonatkozásában. Az elemzéshez az Önkormányzat költségvetési teljesítésről szóló rendeleteket és mérleg kimutatást használtam, kiegészítve a saját tapasztalatokkal, ismeretekkel. A település története, elhelyezkedése, az Önkormányzat tevékenység bemutatása előtt fontosnak tartottam az államháztartás fogalmára, felépítésére és a nemzetgazdaságra gyakorolt hatását ismertetni.

A vizsgált önkormányzat teljesített költségeinek és bevételeinek a megfelelő következtetés megfogalmazása érdekében részletesebben kifejtettem az Önkormányzathoz fejlesztési célra érkezett támogatásokat, kiadási oldalon pedig a felvett hitel típusaira helyeztem a hangsúlyt.

A bevezetésben meghatározott hipotézisek vizsgálata érdekében külön elemeztem a tanyagondnoki szolgálat, a szünidei gyermekétkeztetés és a kulturális feladatok finanszírozása milyen mértékben fedezi a teljesített kiadásokat.

Az önkormányzati kiadások és bevételek elemzését követően a vagyongazdálkodás, az Önkormányzat likviditásának és adósságállományának kiértékelését végeztem el.

Összegezve a szakirodalmi áttekintést és a kutatási eredményeket elmondható, hogy az államháztartásban fontos szereppel rendelkezik az önkormányzat, mivel feladatkörébe tartozik a közszolgáltatások magasszintű ellátása és a közfeladatok ellátásához szükséges önkormányzati vagyonnal történő kiegyensúlyozott gazdálkodás. A Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata működéséhez az adóbevételek csökkenéséből adódóan nagyobb mértékű támogatásra lenne szükség. A központi költségvetés biztosít kiegészítő támogatásokat, melyet az Önkormányzat pályázat útján vagy egyedi kérelem benyújtásával igényelhet, de nem minden esetben jut támogatáshoz. A központi költségvetésből érkező támogatások, különösképpen a feladatalapú finanszírozás mértékét kellene infláció mértékével növelni.

IRODALOMJEGYZÉK

Könyv/Tanulmány

Dr. Boros Katalin et. al. (2015): Államháztartástan.

Dr. Fülöp Katalin és Dr. Hutkai Zsuzsanna (2016): Államháztartási, Közpénzügyi és Gazdálkodási Ismeretek. Nemzeti Közzolgálati Egyetem.

Kolozsi Pál Péter (2017): Közpénzügyek és államháztartás. Dialóg Campus Kiadó, Budapest

Farkasné Gasparics Emese (2018): Önkormányzati gazdálkodás. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.

Bordás Péter (2018): Változások a helyi önkormányzatok közfeladat-ellátásában és finanszírozásában. Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest.

Sivák József (2011): Önkormányzati pénzügyek Hazai kihívások és nemzetközi példák. ÁSZ Kutató Intézet Tanulmány.

Szamkó Józsefné (2019): Költségvetési szervek gazdálkodása és pénzügyei. Wolters Kluwer Hungary Kft.

Lentner Csaba (2019): Önkormányzati pénz- és vagyongazdálkodás. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.

Lentner Csaba (2021): Közigazgatási szakvizsga. Nemzeti Közzolgálati Egyetem kiadványa

Békés Balázs et. al. (2022): A jövedelem- és vagyoni típusú adók. Wolters Kluwer Hungary Kft.

Kopányi Mihály (2001): A költségvetési összhang mikroökonómiai nézőpontból. Közgazdasági Szemle XLVIII. évf., 2001. október p. 870

Samuelson Paul A., Nordhaus William D. (2012): Közgazdaságtan. Akadémia Kiadó, Budapest.

Fülöp Katalin (2019): Bevezetés a közgazdaságtanba. Dialóg Campus Kiadó, Budapest.

Huzdik Katalin et al. (2020): Pénzügyekről józanul - Bevezetés a pénzügyi elemzés világába. Nemzeti Közzolgálati Egyetem, Budapest. p. 12.

Paár Dávid et. al. (2021): Gazdasági elemzés a beszámolók információi alapján. Soproni Egyetemi Kiadó, Sopron. p. 8-66.

Czagányi László (1990): Tatárszentgyörgy története. Zrínyi kiadó.

Dr. habil. Fábrián Adrián LL.M.: A helyi önkormányzat (nem jogi) fogalmáról.

Magyary Zoltán (1942): Magyar közigazgatás. Magyar Királyi Egyetemi Nyomda, Budapest. p. 113.

Grünwald Béla (1874): Közigazgatásunk és a magyar nemzetiség. Ráth Mór Kiadó, Budapest. p. 12.

Jogszabály

2011. évi CXCV. törvény az államháztartásról

4/2013. (I. 11.) Korm. rendelet az államháztartás számviteléről

2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól

2011. évi CXCV. törvény Magyarország gazdasági stabilitásáról

1990. évi C. törvény helyi adókról

Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat interneten elérhető dokumentumai

Njt.hu: Tatárszentgyörgy Község Önkormányzatának 5/2020. (VII.07.) sz. rendelet Tatárszentgyörgy Község Önkormányzat 2019. évi költségvetésének teljesítéséről.

Forrás: <https://or.njt.hu/eli/v01/730413/r/2020/5> Letöltve 2022.10.27.

Njt.hu: Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2021. (VI.1.) önkormányzati rendelete 2020. évi költségvetésének teljesítéséről.

Forrás: <https://or.njt.hu/eli/v01/730413/r/2021/4> Letöltve 2022.10.27.

Njt.hu: Tatárszentgyörgy Község Önkormányzata Képviselő-testületének 11/2022. (V.30.) önkormányzati rendelete Az Önkormányzat 2021. évi költségvetés teljesítéséről.

Forrás: <https://or.njt.hu/eli/v01/730413/r/2022/11> Letöltve 2022.10.27.

Internetes forrás

Mersz.hu (2020): Kutatási módszerek, melyek jól hasznosíthatóak a tanulmányaid során

Forrás: <https://mersz.hu/blog/kutatasi-modszerek/> Letöltve 2022.10.27.

tatarszentgyorgy.hu: A Mi Falunk

Forrás: <https://www.tatarszentgyorgy.hu/index.php/a-mi-falunk> Letöltve: 2022.11.01.

Magyar Falu Program

Forrás: <https://magyarfaluprogram.hu/> Letöltve: 2022.12.03.